

PRAVILA I PROCEDURE POSLOVANJA

Prčišćeni tekst

(zaključno sa izmenama koje se primenjuju od 11.12.2025. godine)

Sadržaj

I OPŠTE ODREDBE	4
II ZNAČENJE POJMOVA.....	4
III POLITIKA PRUŽANJA USLUGA DRUŠTVA.....	7
1. Vrste poslova koje Društvo obavlja.....	7
<i>Dilerski poslovi</i>	<i>8</i>
<i>Poslovi market mejkera</i>	<i>8</i>
2. Uslovi i način obavljanja poslova.....	8
3. Podaci o klijentu.....	8
4. Način komunikacije Društva i klijenta.....	9
IV PROCEDURE ZA KATEGORIZACIJU KLIJENATA	10
1. Procedure za kategorizaciju klijenata.....	10
2. Promena kategorije klijenata.....	11
3. Zahtev profesionalnog investitora za promenu kategorije.....	11
4. Zahtev malog investitora za promenu kategorije.....	12
V NALOZI KLIJENATA.....	12
1. Elementi naloga	12
2. Vrste Naloga	13
3. Pokriće naloga	13
4. Način, mesto i uslovi prijema naloga.....	13
<i>Mesto prijema naloga klijenata</i>	<i>13</i>
<i>Pružanje usluga posredstvom drugog investicionog društva.....</i>	<i>14</i>
<i>Način prijema naloga klijenata</i>	<i>14</i>
4. Evidencija o nalogima klijenata - Knjiga naloga.....	15
5. Potvrda o prihvatanju, odnosno odbijanju izvršenja naloga	15
6. Razlozi za odbijanje izvršenja naloga	15
7. Izvršenje naloga.....	16

<i>Mesta izvršenja naloga</i>	16
<i>Najpovoljnije izvršenje naloga</i>	16
<i>Izmena i opoziv naloga</i>	16
<i>Politika izvršenja naloga</i>	17
8. Rizici ulaganja klijenta u finansijske instrumente	18
VI INFORMACIJE KOJE SE PRUŽAJU KLIJENTIMA	20
1. Informacije koje se posebno pružaju malim klijentima	20
<i>Komunikacija sa klijentima</i>	20
2. Druge informacije koje se pružaju klijentu	21
3. Informacije opšteg karaktera koje Društvo upućuje klijentima	21
<i>Pokazatelji, prinosi i porezi</i>	22
VII UGOVOR SA KLIJENTOM	22
1. Računi finansijskih instrumenata i novčani računi	23
VIII MEĐUSOBNA PRAVA I OBAVEZE DRUŠTVA I KLIJENATA	23
1. Obaveze klijenta	23
2. Obaveze Društva	24
3. Ocena podobnosti usluga odnosno finansijskih instrumenata za klijenta prilikom pružanja investicionih usluga	24
IX ZAŠTITA IMOVINE KLIJENATA	26
1. Zaštita finansijskih instrumenata i novčanih sredstava klijenata	26
2. Postupanje sa finansijskim instrumentima klijenata	27
3. Korišćenje finansijskih instrumenata klijenata	27
4. Fond za zaštitu investitora	28
X PRAVILA POSLOVNOG PONAŠANJA DRUŠTVA	29
1. Načela poslovnog ponašanja	29
2. Sprečavanje sukoba interesa	29
<i>Zabranjene aktivnosti relevantnih lica</i>	30
<i>Procedure za lične transakcije relevantnih lica</i>	30
<i>Politika čuvanja podataka i sprečavanje zloupotrebe poverljivih ili insajderskih informacija</i> ..	31
3. Poslovna tajna	31
XI POSTUPANJE PO PRITUŽBAMA KLIJENATA	32

XII ZABRANA MANIPULACIJE NA TRŽIŠTU	32
XIII IZVEŠTAVANJE KLIJENATA	36
1. Izveštavanje klijenata u vezi sa izvršenjem naloga	36
2. Izveštaji o finansijskim instrumentima ili sredstvima klijenata	37
XIV DRUGA PITANJA OD ZNAČAJA ZA RAD DRUŠTVA	38
1. Upravljanje rizicima.....	38
<i>Mere za utvrđivanje i upravljanje rizicima Društva</i>	<i>38</i>
2. Provizije Društva i druge naknade.....	39
3. Vođenje i upravljanje evidencijom.....	39
XV PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE	41
<i>Primena etičkih i ekoloških principa u poslovanju Društva.....</i>	<i>41</i>
<i>Izmena i/ili dopuna Pravila.....</i>	<i>41</i>
<i>Stupanje na snagu</i>	<i>41</i>

DUNAV STOCKBROKER a.d.

Na osnovu člana 155. Zakona o tržištu kapitala ("Sl. glasnik RS", br. 31129/20112021) i člana 30. i 31. Statuta Brokersko-dilerskog društva „Dunav Stockbroker“ a.d. Beograd (u daljem tekstu: Društvo), Generalni direktor Društva, dana 28.12.2022. godine, donosi:

Nacrt prečišćenog teksta
PRAVILA I PROCEDURA POSLOVANJA
Brokersko–dilerskog društva
„Dunav Stockbroker“ a.d. Beograd

I OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Ovim Pravilima i procedurama poslovanja (u daljem tekstu: Pravila) uređuju se opšti uslovi poslovanja Društva i pravila poslovnog ponašanja prilikom pružanja investicionih i dodatnih usluga, odnosno obavljanja investicionih aktivnosti, a naročito:

- vrste poslova koje Društvo obavlja i uslovi i način njihovog obavljanja;
- proceduru kategorizacije/razvrstavanja klijenata i promenu kategorije klijenata;
- informacije koje se pružaju klijentima, a posebno informacije koje se pružaju malim klijentima;
- sadržinu ugovora sa klijentom;
- vrste naloga klijenata, način i uslovi prijema naloga;
- politiku izvršenja naloga i poveravanje izvršenja naloga;
- međusobna prava i obaveze Društva i klijenata i ocena podobnosti finansijskih instrumenata i usluga za klijenta;
- zaštitu imovine klijenata (finansijskih instrumenata i novčanih sredstava klijenta);
- pravila poslovnog ponašanja prilikom pružanja investicionih usluga;
- postupanje po pritužbama klijenata;
- zabrana manipulacije na tržištu i druga pitanja od značaja za rad Društva.

II ZNAČENJE POJMOVA

Član 2.

U ovim Pravilima, u skladu sa Zakonom o tržištu kapitala (u daljem tekstu: **Zakon**) i aktima Komisije za hartije od vrednosti, pojedini pojmovi imaju sledeće značenje:

- 1) **Organizator tržišta** – odnosno berza su lica koja upravljaju, odnosno vode poslovanje regulisanog tržišta, a koja mogu biti i samo regulisano tržište ;

- 2) **Beogradska berza a.d. Beograd** – pravno lice koje, na osnovu dozvole Komisije za hartije od vrednosti, upravlja odnosno obavlja delatnost u vezi sa funkcionisanjem regulisanog tržišta i multilateralne trgovačke platforme (MTP);
- 3) **Centralni registar, depo i kliring hartija od vrednosti** (u daljem tekstu: Centralni registar) – pravno lice koje na osnovu dozvole Komisije za hartije od vrednosti obavlja poslove vođenja registra finansijskih instrumenata, kliringa i saldiranja transakcija sa finansijskim instrumentima i druge poslove u skladu sa Zakonom;
- 4) **Investiciono društvo** – je pravno lice u čije redovne aktivnosti ili poslovanje spada pružanje jedne ili više investicionih usluga trećim licima, odnosno profesionalno obavljanje jedne ili više investicionih aktivnosti;;
- 5) **Relevantno lice** – (1) lice sa vlasničkim učešćem u Društvu ili vezanom zastupniku, (2) lice na rukovodećoj poziciji u Društvu ili vezanom zastupniku (direktor, članovi odbora direktora, nadzornog odbora) ili vezani zastupnik Društva,(3) zaposleno lice u Društvu ili vezani zastupnik,(4) svako drugo fizičko lice koje je angažovano od strane Društva ili vezanog zastupnika za pružanje usluga iz njegove nadležnosti, (5) fizičko lice koje je direktno uključeno u pružanje usluga Društvu ili njegovom vezanom zastupniku na temelju ugovora o poveravanju poslovnih procesa, a u svrhu pružanja investicionih usluga ili aktivnosti Društva ;
- 6) **Lična transakcija** – je transakcija finansijskim instrumentom izvršena od strane ili u ime relevantnog lica delujući van delokruga aktivnosti koje obavlja kao relevantno lice ili koja je izvršena za račun relevantnog lica, lica sa kojim je relevantno lice u rodbinskoj vezi ili sa kojim je blisko povezano u smislu Zakona ili lica čiji je odnos sa relevantnim licem takve prirode da relevantno lice ima neposredan ili posredan materijalni interes od rezultata transakcije, a koji nije provizija ili naknada za izvršenje transakcije;
- 7) **finansijski instrumenti** su:
 - (1) prenosive hartije od vrednosti - sve vrste hartija od vrednosti kojima se može trgovati na tržištu kapitala, izuzev instrumenata plaćanja, i to: akcije i depozitne potvrde koje se odnose na akcije, obveznice i drugi oblici sekjuritizovanog duga, uključujući i depozitne potvrde koje se odnose na navedene hartije i druge hartije od vrednosti u skladu sa Zakonom;
 - (2) instrumenti tržišta novca: trezorski, blagajnički i komercijalni zapisi i sertifikati o depozitu, izuzev instrumenata plaćanja;
 - (3) jedinice institucija kolektivnog investiranja;
 - (4) opcije, fjučersi, svopovi, kamatni forvardi i ostali izvedeni finansijski instrumenti definisani Zakonom;
- 8) **Transakcije kojima se finansiraju hartije od vrednosti** – transakcije pozajmljivanja finansijskih instrumenata, repo ugovori ili obrnuti repo ugovori, ili druge transakcije koje uključuju kupovinu hartija od vrednosti i njihovu ponovnu prodaju ili prodaju hartija od vrednosti i njihovu ponovnu kupovinu;
- 9) **Klijent** – pravno ili fizičko lice kojem Društvo pruža investicionu, odnosno dodatnu uslugu, kao i lice koje može postati klijent Društva (potencijalni klijent);

- 10) **Ovlašćeni zastupnik klijenta** – pravna ili fizička osoba ovlašćena za zastupanje klijenta na osnovu zakona i statuta (zakonski, statutarni zastupnici) ili drugog akta pravnog lica, akta nadležnog državnog organa ili na osnovu ovlašćenja klijenta (punomoć);
- 11) **Regulisano tržište** – višestrani sistem kojim upravlja, odnosno čije poslovanje vodi organizator tržišta koji unutar sistema spaja ili olakšava spajanje ponuda za kupovinu i ponuda za prodaju finansijskih instrumenata više zainteresovanih trećih lica u skladu sa svojim obavezujućim pravilima, na način koji dovodi do zaključenja ugovora u vezi sa finansijskim instrumentima uključenim u trgovanje prema njegovim pravilima, odnosno sistemu, a koji ima dozvolu i redovno posluje u skladu sa Zakonom;
- 12) **Multilateralna trgovačka platforma (MTP)** – višestrani sistem kojim upravlja investiciono društvo ili organizator tržišta i koji unutar sistema i u skladu sa obavezujućim pravilima povezuje ponude za kupovinu i ponude za prodaju finansijskih instrumenata više zainteresovanih trećih lica na način koji dovodi do zaključenja ugovora u skladu sa Zakonom;
- 13) **OTC tržište** – je decentralizovani sistem sekundarnog trgovanja izvan regulisanog tržišta, MTP-a i OTP-a koji nema organizatora tržišta i koji podrazumeva direktno pregovaranje između prodavca i kupca finansijskih instrumenata u cilju zaključenja transakcije posredstvom investicionog društva sa dozvolom u skladu sa Zakonom;
- 14) **Izvršenje naloga** za račun klijenta podrazumeva aktivnosti u vezi sa zaključenjem ugovora za kupovinu ili prodaju jednog ili više finansijskih instrumenata za račun klijenta;
- 15) **Mesto izvršavanja naloga** – mesto izvršenja uključuje uređeno tržište, multilateralnu trgovačku platformu, organizovanu trgovačku platformu, sistematskog internalizatora, organizatora tržišta ili neke druge osiguravače likvidnosti ili subjekt koji u stranoj zemlji obavlja sličnu funkciju kao bilo koji od prethodno navedenih subjekata;
- 16) **Kliring** - postupak obrade naloga za prenos u sistemu za saldiranje, uključujući utvrđivanje međusobnih obaveza kupca i prodavca finansijskih instrumenata, u skladu sa pravilima tog sistema koji može uključiti netiranje po osnovu tih naloga, u svrhu razmene finansijskih instrumenata i novca;
- 17) **Saldiranje** – realizacija transakcije kroz završni prenos finansijskih instrumenata i/ili novčanih sredstava između kupca i prodavca, odnosno izmirenje obaveze prenosa finansijskih instrumenata/izmirenje novčane obaveze, odnosno namirenje potraživanja između učesnika u sistemu za saldiranje na osnovu naloga za prenos;
- 18) **Politika izvršavanja naloga** – Pravilnik Društva kojim se, u skladu sa ovim Pravilima, uređuju politike izvršenja naloga klijenata Društva, a posebno relevantni kriterijumi, postupci i mesta izvršenja naloga radi najpovoljnijeg ishoda za klijenta;
- 19) **Politika upravljanja sukobima interesa** - Pravilnik Društva kojim se, u skladu sa ovim Pravilima, uređuju politike upravljanja sukobom interesa između klijenata, sa jedne strane, i Društva i relevantnih lica Društva, sa druge strane, kao i klijenata međusobno;
- 20) **Informacije koje se pružaju malom klijentu** – dokumenat Društva na trajnom mediju odnosno putem internet stranice, kao sastavni deo ovih Pravila, u kojem se malom klijentu ili potencijalnom malom klijentu, pre zaključenja ugovora sa Društvom o pružanju investicionih i/ili dodatnih usluga, daju informacije u vezi sa Društvom i uslugama koje pruža, finansijskim instrumentima, zaštiti finansijskih instrumenata i novčanih sredstava klijenta, naknadama i troškovima u skladu sa Zakonom, aktom Komisije za hartije od vrednosti i ovim Pravilima;

- 21) **Insajderske informacije** su informacije definisane članom 271. Zakona;
- 22) **Trajni nosač podataka** – sredstvo koje omogućava klijentu čuvanje podataka koji su njemu lično upućeni tako da mu budu lako dostupni za buduću upotrebu u periodu koji odgovara svrsi čuvanja tih podataka i omogućava neizmenjenu reprodukciju tako sačuvanih podataka propisima.

III POLITIKA PRUŽANJA USLUGA DRUŠTVA

1. Vrste poslova koje Društvo obavlja

Član 3.

Brokersko-dilersko društvo „Dunav Stockbroker“ a.d. Beograd je investiciono društvo sa sedištem u Beogradu na adresi Kolarčeva br. 7.

Pretežna delatnost Društva je:

6612 – brokerski poslovi sa hartijama od vrednosti i berzanskom robom.

U okviru pretežne delatnosti Društvo obavlja investicione usluge i aktivnosti koje se odnose na sve finansijske instrumente, u skladu sa odredbom člana 2. tačka 2. Zakona, i to:

- 1) prijem i prenos naloga koji se odnose na jedan ili više finansijskih instrumenata;
- 2) izvršenje naloga za račun klijenta;
- 3) trgovanje za sopstveni račun;
- 4) sprovođenje postupka ponude finansijskih instrumenata bez obaveze otkupa.

Društvo je ovlašćeno da obavlja, pored usluga iz stava 1. ovog člana, i sledeće dodatne usluge u skladu sa odredbom člana 2. tačka 3. Zakona:

- 1) čuvanje i upravljanje finansijskim instrumentima za račun klijenata (kastodi usluge) i sa tim povezane usluge, kao što je administriranje novčanim sredstvima i sredstvima obezbeđenja, izuzev održavanja i vođenja računa hartija od vrednosti;
- 2) dobavljanje kredita ili zajmova investitoru radi zaključenja transakcije sa jednim ili više finansijskih instrumenata kada je društvo koje daje kredit ili zajam uključeno u transakciju;
- 3) savetovanje u vezi sa strukturom kapitala, poslovnom strategijom i povezanim pitanjima, kao i savetovanje i usluge u vezi sa spajanjem i kupovinom poslovnih subjekata;
- 4) istraživanje i finansijska analiza ili drugi oblici opštih preporuka u vezi sa transakcijama finansijskim instrumentima;
- 5) investicione usluge i aktivnosti, kao i dodatne usluge, koje se odnose na osnov izvedenih finansijskih instrumenata iz tačke 19) podtač. (5), (6), (7) i (10) ovog stava, kada su povezani sa pružanjem investicionih ili dodatnih usluga.

Saglasno odobrenju Komisije, Društvo je ovlašćeno da pruža navedene usluge za sve finansijske instrumente.

Član 4.

Društvo trguje za sopstveni račun odnosno obavlja dilerske poslove kupovinom i prodajom finansijskih instrumenata korišćenjem sopstvenog kapitala, odnosno u svoje ime i za svoj račun a čiji je rezultat zaključenje transakcija s jednim ili više finansijskih instrumenata.

Odluke o dilerskom trgovanju donosi Generalni direktor društva.

U obavljanju dilerskih poslova Društvo će se strogo pridržavati pravila o sprečavanju sukoba interesa.

Poslovi market mejkera

Član 5.

Društvo obavlja poslove market mejkera stalnim prisustvom na finansijskim tržištima na kojima trguje za sopstveni račun kupovinom i prodajom finansijskih instrumenata koristeći sopstveni vlasnički kapital po cenama koje samo odredi, u okvirima koje svojim aktima utvrdi organizator tržišta.

Poslove market-mejkera Društvo obavlja na finansijskim tržištima u skladu sa pravilima poslovanja organizatora tržišta.

2. Uslovi i način obavljanja poslova

Član 6.

Društvo pruža investicione i dodatne usluge klijentima, na osnovu dozvole za rad izdate od strane Komisije za hartije od vrednosti.

Poslovni odnos u pružanju usluga između Društva i klijenata uspostavlja se na osnovu zaključenog pisanog ugovora, na papiru ili na nekom drugom trajnom nosaču podataka, kojim se utvrđuju bitna prava i obaveze Društva i Klijenta, u skladu sa Zakonom, aktima Komisije za hartije od vrednosti i ovim Pravilima.

Član 7.

Društvo je dužno da klijentima omogući uvid u ova Pravila i Pravilnik o tarifi i njihove izmene:

- 1) u poslovnim prostorijama u kojima obavlja rad sa klijentima;
- 2) objavljivanjem na internet stranici Društva na adresi: www.dunavstockbroker.com

Društvo je dužno da klijentima omogući uvid u izmene akata iz stava 1. ovog člana u roku od sedam dana pre početka primene tih izmena.

Odredba stava 1. i 2. ovog člana odnosi se i na investiciono društvo kome Društvo u ime i za račun svojih klijenata, poverava vršenje određenih poslova.

3. Podaci o klijentu

Član 8.

Klijent je dužan da, pre uspostavljanja poslovnog odnosa sa Društvom, preda Društvu dokumentaciju u skladu sa propisima koji regulišu sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma, kao i drugu neophodnu dokumentaciju za izvršenje posla.

Ukoliko klijent ne dostavi Društvu zahtevanu dokumentaciju, Društvo nije dužno da uspostavi poslovnu odnos sa klijentom.

4. Način komunikacije Društva i klijenta

Član 9.

Klijent i Društvo mogu komunicirati usmeno i pisanim putem na srpskom jeziku.

Društvo sa klijentima – stranim pravnim ili fizičkim licima može komunicirati na engleskom ili drugom stranom jeziku koji je predviđen ugovorom, pod uslovom da se ugovor, nalozi i druga neophodna dokumentacija koju klijent razmenjuje sa Društvom sastavljaju dvojezično.

Pisana komunikacija se odvija putem pošte, faksa, elektronske pošte, internet aplikacije ili u nekom drugom odgovarajućem elektronskom obliku.

Klijent i Društvo dužni su da se međusobno obaveštavaju o svakoj promeni adrese i drugih podataka za kontakt.

Član 10.

Kada se, zahteva da se informacije dostavljaju na trajnom nosaču podataka Društvo može dostavljati te informacije na trajnom nosaču podataka koji nije papir samo ako:

- 1) dostavljanje informacija na tom nosaču podataka primereno je s obzirom na kontekst u kojem se odvija ili će se odvijati poslovanje između Društva i klijenta; i
- 2) kada se licu ponudi izbor između informacija na papiru ili na nekom drugom trajnom nosaču podataka, izričito odabere da se informacije dostavljaju na tom drugom nosaču podataka.

Kada, Društvo pruža informacije klijentima na internet stranici, a te informacije nisu upućene klijentu lično, Društvo garantuje da su ispunjeni sledeći uslovi:

- 1) dostavljanje informacija na tom nosaču podataka primereno je s obzirom na kontekst u kojem se odvija ili će se odvijati poslovanje između Društva i klijenta;
- 2) klijent mora izričito pristati na pružanje informacija u tom obliku;
- 3) klijent se mora elektronskim putem obavestiti o adresi internet stranice, kao i lokaciji na internet stranici na kojoj se može pristupiti informacijama;
- 4) informacije moraju biti ažurirane;
- 5) informacije moraju biti trajno dostupne na toj internet stranici tokom vremenskog perioda koje klijentu može opravdano biti potrebno da ih pretraži.

Pružanje informacija pomoću elektronskih komunikacija smatra se primerenim s obzirom na kontekst u kojem se odvija ili će se odvijati poslovanje između Društva i klijenta ako postoji dokaz da klijent ima redovan pristup internetu. Dostavljanje e-adrese klijenta u svrhu obavljanja tog poslovanja smatra se takvim dokazom.

IV PROCEDURE ZA KATEGORIZACIJU KLIJENATA

1. Procedure za kategorizaciju klijenata

Član 11.

Pre pružanja usluga klijentu, Društvo vrši kategorizaciju (razvrstavanje) klijenta u kategoriju:

- 1) profesionalnih investitora ili
- 2) malih investitora.

Društvo sprovodi kategorizaciju iz stava 1. ovog člana u skladu sa ovim Pravilima, na osnovu informacija koje su mu dostupne u vezi sa klijentovim investicionim ciljevima, znanjem i iskustvom i finansijskom pozicijom.

Informacije iz stava 1. ovog člana Društvo pribavlja putem standardizovanog upitnika za klijenta na trajnom mediju, kao i na osnovu odgovarajuće dokumentacije koju mu dostavi klijent.

Član 12.

Profesionalni investitor je klijent koji poseduje dovoljno iskustva, znanja i stručnosti za samostalno donošenje odluka o ulaganjima i pravilnu procenu povezanih rizika, i koji ispunjava uslove iz čl. 192. i 193. Zakona.

Profesionalnim investitorom u vezi sa svim investicionim uslugama i aktivnostima i finansijskim instrumentima, smatraju se:

- 1) kreditne institucije, investiciona društva, druge finansijske institucije koje podležu obavezi dobijanja dozvole, odnosno nadzora, društva za osiguranje, institucije kolektivnog investiranja i njihova društva za upravljanje, dobrovoljni penzijski fondovi i njihova društva za upravljanje, dileri robe i robnih derivata, drugi institucionalni investitori, drugi investitori koji se smatraju profesionalnim u skladu sa propisima EU;
- 2) pravna lica koja ispunjavaju najmanje dva od sledećih uslova:
 - ukupna imovina iznosi najmanje 20.000.000 evra, u dinarskoj protivvrednosti po zvaničnom srednjem kursu dinara prema evru koji utvrđuje Narodna banka Srbije;
 - godišnji poslovni prihod iznosi najmanje 40.000.000 evra, u dinarskoj protivvrednosti po zvaničnom srednjem kursu dinara prema evru koji utvrđuje Narodna banka Srbije;
 - sopstveni kapital u iznosu od najmanje 2.000.000 evra, u dinarskoj protivvrednosti po zvaničnom srednjem kursu dinara prema evru koji utvrđuje Narodna banka Srbije;
- 3) Republika, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, kao i druge države ili nacionalna i regionalna tela, Narodna banka Srbije i centralne banke drugih država, međunarodne i nadvladne institucije, kao što su Međunarodni monetarni fond, Evropska centralna banka, Evropska investiciona banka i ostale slične međunarodne organizacije;
- 4) drugi institucionalni investitori čija je glavna delatnost ulaganje u finansijske instrumente, uključujući lica koji se bave sekjuritizacijom sredstava, ili drugim transakcijama finansiranja.

Mali investitor je svaki klijent Društva koji ne spada u kategoriju profesionalnih klijenata.

Osim klijenata koji se smatraju profesionalnim investitorima, Društvo može postupati sa drugim klijentima kao profesionalnim investitorima, na njihov zahtev, na osnovu odgovarajuće procene znanja i iskustva klijenta koju je preduzelo Društvo, a koja pruža razumnu sigurnost da je klijent sposoban da

donosi sopstvene investicione odluke i razume povezane rizike, s obzirom na prirodu predviđene finansijske transakcije ili usluge.

Procena iz prethodnog stava ovog člana uključuje proveru da li profesionalni investitor ispunjava najmanje dva od sledećih kriterijuma:

- 1) investitor je izvršio transakcije značajnog obima na relevantnim tržištima, uz prosečnu učestalost od najmanje deset transakcija po kvartalu u toku poslednja četiri kvartala;
- 2) veličina finansijskog portfolija klijenta, koji obuhvata i gotovinske depozite i finansijske instrumente, prelazi 500.000 evra u dinarskoj protivvrednosti po zvaničnom srednjem kursu dinara prema evru koji utvrđuje Narodna banka Srbije;
- 3) investitor radi ili je radio najmanje godinu dana u finansijskom sektoru na poslovima koji zahtevaju poznavanje predviđenih finansijskih transakcija ili usluga.

Član 13.

Društvo je dužno da svakog klijenta, putem trajnog medija obavesti o:

- 1) kategoriji u koju je klijent razvrstan;
- 2) nivou zaštite interesa koja će klijentu biti pružena;
- 3) o pravu klijenta da zatraži razvrstavanje u drugu kategoriju, kao i o svim promenama nivoa zaštite klijenta koje proizilaze iz takve njegove odluke

2. Promena kategorije klijenata

Član 14.

Kada Društvo utvrdi da neki klijent više ne pripada početno utvrđenoj kategoriji klijenata, dužno je da preduzme odgovarajuće mere radi promene kategorije klijenata.

Profesionalni investitori su dužni da Društvo blagovremeno obaveštavaju o svim činjenicama koje bi mogle da utiču na promenu kategorije klijenta kod Društva.

Društvo može na zahtev klijenta:

- 1) profesionalnog investitora razvrstati u kategoriju malih investitora;
- 2) malog investitora razvrstati u kategoriju profesionalnog investitora pod uslovom da klijent ispunjava određene uslove.

3. Zahtev profesionalnog investitora za promenu kategorije

Član 15.

Profesionalni investitor koji smatra da nije u stanju da pravilno proceni odnosno upravlja rizicima koji karakterišu određenu investiciju, može pisanim putem da zatraži od Društva viši nivo zaštite svojih interesa u odnosu na sve ili pojedinačnu uslugu, vrstu transakcije, odnosno finansijski instrument.

U slučaju zahteva iz stava 1. ovog člana, Društvo i klijent su dužni da zaključe ugovor ili aneks ugovora kojim će biti precizirane usluge odnosno transakcije ili finansijski instrumenti u vezi sa kojima klijent ne želi da bude u kategoriji profesionalnog klijenta.

4. Zahtev malog investitora za promenu kategorije

Član 16.

Mali investitor koji želi da bude tretiran kao profesionalni investitor može pisanim putem da zatraži od Društva niži nivo zaštite svojih interesa u odnosu na sve ili pojedinačnu uslugu, vrstu transakcije, odnosno finansijski instrument.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, Društvo je dužno da:

- 1) nedvosmislenim i pisanim putem upozori klijenta o smanjenju zaštite njegovih interesa i gubitku prava na obeštećenje iz Fonda za zaštitu investitora;
- 2) proceni da li klijent poseduje dovoljno znanja i iskustva za samostalno donošenje odluka o ulaganjima i pravilnoj proceni rizika u vezi sa ulaganjima;
- 3) zaključi ugovor sa klijentom, odnosno aneks ugovora kojim će biti precizirane usluge, transakcije ili finansijski instrumenti u vezi sa kojima klijent želi da bude tretiran kao profesionalni investitor ili da odbije da klijentu prizna status profesionalnog investitora;

Klijent je dužan da u posebnom dokumentu koji je odvojen od ugovora izjavi da je svestan posledica gubitka nivoa zaštite.

Član 17.

Procena Društva da mali klijent ispunjava uslove za razvrstavanje u profesionalnog investitora podrazumeva da klijent ispunjava najmanje dva od sledećih uslova:

- 1) da je na finansijskom tržištu izvršio najmanje 10 transakcija po kvartalu u toku poslednje 2 godine u vrednosti od 50.000 evra po kvartalu;
- 2) da veličina portfolija finansijskih instrumenata, uključujući i novac investitora prelazi 500.000 evra u dinarskoj protivvrednosti;
- 3) da investitor radi ili je radio najmanje godinu dana u finansijskom sektoru na poslovima koji zahtevaju ulaganje u hartije od vrednosti.

Finansijskim tržištima iz stava 1. ovog člana smatraju se tržišta na kojima se trguje finansijskim instrumentima za koje klijent želi status profesionalnog investitora.

V NALOZI KLIJENATA

1. Elementi naloga

Član 18.

Društvo prima samo one naloge klijenata koji sadrže podatke o bitnim elementima posla koji bi se prihvatom naloga trebao izvršiti i za koje se ne dovodi u sumnju da su upućeni od klijenta.

Ukoliko Društvo primi nejasan ili nepotpun nalog, ima pravo da traži izmenu ili dopunu naloga od klijenta, odnosno može odgoditi postupanje po primljenom nalogu klijenta sve dok ne reši nejasnoće.

Za sve podatke koji nisu navedeni u nalogu, a nisu određeni kao obavezni elementi naloga ili za podatke za koje je određeno da vrede podaci na tržištu, Društvo se rukovodi interesima klijenta, pri čemu Društvo ne garantuje da će izvršenjem takvog naloga postići najveću moguću zaštitu interesa ili korist za klijenta.

2. Vrste Naloga

Član 19.

Klijenti mogu ispostavljati Društvu sledeće vrste naloga za kupovinu/prodaju finansijskih instrumenata i to prema:

- 1) Vrsti transakcije: nalog za kupovinu ili nalog za prodaju finansijskih instrumenata;
- 2) Ceni:
 - (1) nalog sa limitiranom cenom – nalog koji se izvršava po ceni navedenoj u nalogu ili po ceni koja je za klijenta povoljnija;
 - (2) tržišni nalog – nalog koji se izvršava po najpovoljnijoj mogućoj cijeni u trenutku pristizanja naloga na tržište;
- 3) Vremenu trajanja:
 - (1) dnevni nalog (prestaje da važi na kraju trgovačkog dana na tržištu na kojem je nalog ispostavljen),
 - (2) nalog do dana (sa maksimalnim rokom trajanja definisanim aktima tržišta na kojem se nalog izvršava);

Pored osnovnih vrsta naloga iz stava 1. ovog člana, klijenti mogu Društvu ispostavljati i druge vrste naloga sa posebnim uslovima izvršenja predviđene pravilima mesta trgovanja na kojem se nalog izvršava, kao što su nalozi: sve ili ništa trenutno (fill or kill – FOK), sve ili delimično trenutno (immediate or cancel - IOC), nalog za blok trgovanje i druge vrste naloga.

Svaka izmena naloga u pogledu količine i cene finansijskih instrumenata od strane klijenta smatra se ispostavljanjem novog naloga Društvu.

3. Pokriće naloga

Član 20.

Radi izvršenja naloga za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata, klijent je dužan da Društvu stavi na raspolaganje:

- 1) kod kupovnog naloga - novčana sredstva potrebna za izvršenje naloga;
- 2) kod prodajnog naloga - finansijske instrumente koji su predmet naloga.

Ukoliko Društvo ne vodi za klijenta novčani račun odnosno račun finansijskih instrumenata, pod raspolaganjem novčanim sredstvima odnosno finansijskim instrumentima iz stava 1. ovog člana podrazumeva se potvrda društva koje za klijenta obavlja poslove depozitara novca odnosno finansijskih instrumenata.

U skladu sa ugovorom zaključenim između klijenta i Društva, obaveze se mogu izvršiti i naknadno, ali najkasnije do datuma predviđenog za izvršenje naloga klijenta.

4. Način, mesto i uslovi prijema naloga

Mesto prijema naloga klijenata

Član 21.

Društvo može da prima naloge klijenata u:

- 1) sedištu Društva,
- 2) organizacionom delu ili ogranku Društva, ukoliko je Društvo organizovalo delove ili ogranke za prijem naloga,
- 3) poslovnim prostorijama ovlašćenog investicionog društva, ukoliko je Društvo zaključilo ugovor sa drugim investicionim društvom za prijem naloga (ovlašćeno investiciono društvo).

U slučaju iz stava 1. tačke 2. i 3. ovog člana nalog klijenta se smatra primljenim kada je primljen u sedištu Društva ili u njegovom ogranku odnosno organizacionom delu.

Pružanje usluga posredstvom drugog investicionog društva

Član 22.

Društvo može da zaključi ugovor o obavljanju investicionih usluga ili o pružanju dodatnih usluga sa drugim investicionim društvom u ime klijenta.

Kada prosleđuje uputstvo o nalogu klijenta, Društvo ostaje odgovorno za potpunost i tačnost datih podataka.

Ukoliko Društvo upućuje uputstva drugom investicionom društvu, ostaje odgovorno za:

- 1) celovitost i tačnost prenesenih informacija;
- 2) primerenost/prikladnost preporuke ili saveta datih klijentu.

Društvo može da zaključi ugovor o obavljanju investicionih usluga ili o pružanju dodatnih usluga sa drugim investicionim društvom u ime klijenta, pod uslovom da angažovanje drugog investicionog društva:

- 1) ne uslovljava naplata naknada ili drugih troškova od klijenta u iznosu koji je viši od naknada koje bi klijent platio da je Društvo neposredno pružilo uslugu;
- 2) ne uzrokuju nepotrebni poslovni rizici;
- 3) ne ugrožava značajno kvalitet unutrašnje kontrole;
- 4) omogućava nadzor Komisiji za hartije od vrednosti nad ispunjenjem obaveza Društva.

Način prijema naloga klijenata

Član 23.

Društvo može da prima naloge klijenata:

- 1) neposredno,
- 2) telefonom,
- 3) telefaksom ili
- 4) elektronskim putem.

Društvo vrši prijem naloga telefonom, telefaksom ili elektronskim putem, ukoliko je to predviđeno ugovorom sa klijentom.

U slučaju prijema naloga telefonom, Društvo primenjuje odgovarajuće mehanizme zaštite, kao što su uređaji za snimanje, radi obezbeđenja tačnosti i pouzdanosti evidencije naloga Društva.

Društvo može da vrši prijem naloga elektronskim putem preko zaštićenog internet servisa na način da obezbedi tačnost i pouzdanost evidencije naloga Društva.

4. Evidencija o nalogima klijenata - Knjiga naloga

Član 24.

Društvo vodi knjigu naloga u koju se odmah po prijemu upisuju nalozi klijenata, uključujući naloge koji se prenose na izvršenje drugom investicionom društvu, izmene i opozivi naloga.

Nalog klijenta smatra se primljenim upisom u knjigu naloga Društva.

Društvo vodi knjigu naloga u elektronskom obliku i u sadržaju koji je propisan aktom Komisije za hartije od vrednosti na način koji sprečava naknadnu izmenu unetih podataka.

5. Potvrda o prihvatanju, odnosno odbijanju izvršenja naloga

Član 25.

Društvo je dužno da klijentu odmah, a najkasnije sledećeg radnog dana od dana prijema naloga, putem trajnog medija, dostavi obaveštenje o:

- 1) vremenu i mestu prijema naloga, izmene ili opoziva naloga;
- 2) prihvatanju ili odbijanju izvršenja naloga uz navođenje razloga odbijanja izvršenja.

6. Razlozi za odbijanje izvršenja naloga

Član 26.

Društvo je dužno da odbije izvršenje naloga za kupovinu, odnosno prodaju, i da o tome bez odlaganja obavesti Komisiju za hartije od vrednosti, ukoliko ima razloga za osnovanu sumnju da bi izvršenjem takvog naloga:

- 1) bile prekršene odredbe Zakona ili zakona kojim se uređuje sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma;
- 2) bilo učinjeno delo kažnjivo po zakonu kao krivično delo, privredni prestup ili prekršaj.

Prilikom utvrđivanja okolnosti iz stava 1. ovog člana, Društvo može koristiti sopstvene informacije, odnosno informacije koje dobije od svojih klijenata ili potencijalnih klijenata, osim ukoliko ima saznanja ili bi trebalo da ima saznanja da su takve informacije očigledno zastarele, netačne ili nepotpune.

Član 27.

Društvo može odbiti izvršenje:

- 1) naloga za kupovinu, ukoliko utvrdi da na novčanom računu klijenta nema dovoljno sredstava potrebnih za izmirenje obaveza nastalih po osnovu izvršenja tog naloga;
- 2) naloga za prodaju, ukoliko utvrdi da klijent na računu finansijskih instrumenata nema dovoljno instrumenata potrebnih za izmirenje obaveza nastalih po osnovu izvršenja naloga.

U slučaju iz stava 1. ovog člana Društvo nije dužno da odbije izvršenje naloga, ukoliko se nalog klijenta može izvršiti:

- 1) od realizovanih, a nesaldiranih transakcija;
- 2) davanjem zajma klijentu od strane Društva, a na osnovu važećih propisa;
- 3) pozajmljivanjem finansijskih instrumenata u skladu sa ovim Pravilima.

7. Izvršenje naloga

Mesta izvršenja naloga

Član 28.

Društvo, prilikom pružanja investicione usluge - kupovine/prodaje finansijskih instrumenata za račun klijenta, izvršava naloge klijenata na uređenom tržištu, multilateralnoj trgovačkoj platformi, organizovanoj trgovačkoj platformi, sistematskom internalizatoru, organizatoru tržišta ili nekom drugom osiguravaču likvidnosti ili subjektu koji u stranoj zemlji obavlja sličnu funkciju kao bilo koji od prethodno navedenih subjekata.

Najpovoljnije izvršenje naloga

Član 29.

Društvo je dužno da preduzme sve neophodne aktivnosti kako bi pri izvršenju naloga postiglo najbolji mogući efekat po klijenta s obzirom na cenu, troškove, brzinu, mogućnost izvršenja, saldiranje, veličinu, prirodu i sve ostale činioce u vezi sa izvršenjem naloga, s tim što kada klijent izda posebna uputstva u vezi sa transakcijom, Društvo izvršava nalog prema tim uputstvima.

Pri izvršenju naloga klijenta Društva uzimaju u obzir sledeće kriterijume za određivanje relativne važnosti faktora koji se mogu uzimati u obzir pri utvrđivanju najboljeg ishoda, s obzirom na veličinu i vrstu naloga i kategoriju klijenta:

- 1) karakteristike klijenta, uključujući kategorizaciju klijenta kao malog ili profesionalnog investitora;
- 2) karakteristike naloga klijenta, na primer kada nalog uključuje transakciju finansiranja hartija od vrednosti;
- 3) karakteristike finansijskih instrumenata koji su predmet tog naloga;
- 4) karakteristike mesta izvršenja na koja se navedeni nalog može usmeriti.

Izmena i opoziv naloga

Član 30.

Izmenom ili opozivom naloga smatra se svaka promena cene i/ili količine finansijskog instrumenta u odnosu na izvorni nalog.

Svaka instrukcija za izmenu naloga ili njegov opoziv upisuje se u knjigu naloga kao i izvorni nalog.

Društvo može da iz opravdanih razloga jednostrano opozove neizvršen nalog uz obavezu navođenja razloga za opoziv (odluka nadležnog regulatora i sl.).

Politika izvršenja naloga

Član 31.

Društvo je dužno da ustanovi i sprovede efikasne mehanizme i procedure za izvršavanje naloga klijenata i postizanje najboljih efekata po klijenta.

Društvo klijentima pruža odgovarajuće informacije o svojim procedurama izvršenja naloga, kojima se jasno, dovoljno detaljno i na način koji klijenti mogu lako razumeti, objašnjava kako će i gde Društvo izvršavati naloge za klijenta.

Društvo je dužno da dobije prethodnu pisanu saglasnost klijenata za procedure izvršenja naloga.

Kada procedure izvršenja naloga predviđaju mogućnost izvršenja naloga van mesta trgovanja, Društvo je dužno da pre izvršenja naloga van mesta trgovanja dobije prethodnu izričitu saglasnost klijenta. Društvo može saglasnost da dobije bilo u vidu uopštenog ugovora ili saglasnost može biti data za svaku pojedinačnu transakciju.

Društvo klijentima blagovremeno i pre pružanja usluge dostavlja sledeće pojedinosti o svojoj politici izvršavanja naloga:

- 1) ocenu relativne važnosti koju Društvo pripisuje faktorima koji se mogu uzimati u obzir pri utvrđivanju najboljeg ishoda, s obzirom na veličinu i vrstu naloga i kategoriju klijenta ili postupak kojim društvo određuje relativnu važnost navedenih faktora;
- 2) popis mesta izvršenja za koje Društvo smatra da su podobna za trajno postizanje najpovoljnijeg mogućeg ishoda pri izvršavanju naloga klijenta, uz navođenje mesta izvršenja koja se koriste za svaki razred finansijskih instrumenata, za naloge malih investitora, naloge profesionalnih investitora i transakcije finansiranja hartija od vrednosti;
- 3) popis faktora koji se koriste za odabir mesta izvršenja, uključujući kvalitativne faktore, na primer sisteme poravnanja, sisteme za prekid trgovanja, predviđene aktivnosti ili bilo koje druge relevantne elemente i relativnu važnost svakog faktora. Informacije o faktorima koji se koriste za odabir mesta izvršenja moraju biti u skladu s kontrolama koje Društvo koristi pri preispitivanju primerenosti njegove politike i mera kako bi klijentima dokazalo da se trajno postiže najpovoljnije izvršenje;
- 4) na koji se način faktori izvršenja, na primer cena, troškovi, brzina, verovatnost izvršenja i drugi relevantni faktori, smatraju delom mera koje su dovoljne za postizanje najpovoljnijeg mogućeg ishoda za klijenta;
- 5) ako je to primenjivo, informacije o tome da Društvo naloge izvršava izvan mesta trgovanja, posledice, na primer rizik druge ugovorne strane koji proizlazi iz izvršenja izvan mesta trgovanja, kao i, na zahtev klijenta, dodatne informacije o posledicama tih načina izvršenja;
- 6) jasno i istaknuto upozorenje da posebna uputstva klijenta mogu sprečiti Društvo da preduzme mere koje je osmislilo i primenilo u okviru svoje politike izvršavanja naloga kako bi se ostvario najpovoljniji mogući ishod pri izvršavanju navedenih naloga u vezi s elementima koji su obuhvaćeni tim uputstvima;

- 7) sažetak postupka odabira mesta izvršenja, korišćene strategije izvršenja, postupci koji se koriste za analizu kvaliteta ostvarenog izvršenja i načini na koji Društvo prati i proverava da se za klijente ostvario najpovoljniji mogući ishod.

8. Rizici ulaganja klijenta u finansijske instrumente

Član 32.

Poslovi s finansijskim instrumentima nose u sebi određene rizike koje nije moguće u celosti predvideti.

Rizici se u pravilu sastoje u neočekivanim promenama cena finansijskih instrumenata, nemogućnosti izdavaoca finansijskih instrumenata da izvršava obaveze koje je preuzeo po tim instrumentima, nametanju dodatnih obaveza i ograničenja vlasnicima finansijskih instrumenata od strane finansijske ili poreske regulative u zemlji i/ili inostranstvu, promenama u tržišnoj likvidnosti pojedinih finansijskih instrumenata i drugo.

Sklapanjem ugovora o pružanju investicionih usluga, klijent potvrđuje da je svestan rizika povezanih s tržištima kapitala, te da mu je Društvo stavilo na raspolaganje podatke i informacije koje je zatražio i da mu je na zadovoljavajući način odgovorilo na sva pitanja koja je postavio u vezi tržišnih okolnosti i finansijskih instrumenata na koje se odnosi ugovor sklopljen s Društvom.

Član 33.

Rizici ulaganja u finansijske instrumente mogu se razvrstati na opšte i posebne odnosno specifične rizike u odnosu na pojedini finansijski instrument.

Klijent, prilikom donošenja odluka o ulaganju na tržište kapitala, stalno treba voditi računa o sledećim rizicima:

Opšti rizici u poslovanju sa finansijskim instrumentima:

- (1) rizik smanjenja vrednosti finansijskog instrumenta usled globalnih i/ili regionalnih recesija;
- (2) kursni rizik, odnosno rizik promene kursa;
- (3) rizik koji zavisi od promene kreditnog rejtinga određene zemlje, i to kao:
 - rizik izostanka plaćanja duga određene zemlje;
 - politički rizik, uključujući i rizik neočekivanih regulatornih promena koje utiču na tržište kapitala i položaj investitora;
- (4) rizik smanjenja vrednosti finansijskog instrumenta usled opšteg rasta cena (rizik inflacije);
- (5) rizik nemogućnosti prodaje finansijskog instrumenta na sekundarnom tržištu kapitala zbog smanjene potražnje ili neefikasnosti tržišta (rizik likvidnosti);
- (6) rizik smanjenja vrednosti finansijskog instrumenta zbog pada kreditnog rejtinga izdavaoca (rizik izdavaoca);
- (7) rizik finansijskog leveridža: finansijski leveridž je stopa zaduženosti koja pokazuje međuzavisnost između toga koliko određeno lice duguje u odnosu na to koliko poseduje od ulaganja u finansijska sredstva. Uticaj finansijskog leveridža može biti pozitivan i negativan, zavisno od stope prinosa na sopstvena sredstva uložena u finansijske instrumente, kamata ili drugih obaveza koje se plaćaju na pozajmljena sredstva;

- (8) rizik smanjenja ili potpunog gubitka vrednosti finansijskog instrumenta zbog otvaranja stečajnog postupka nad izdavaocem finansijskog instrumenta (rizik stečaja) ili uvođenja prinudne uprave kada je izdavalac banka;
- (9) rizik promene vrednosti finansijskog instrumenta zbog špekulativnih aktivnosti velikih investitora, odnosno, zbog velikih korporativnih akcija na berzi (rizik psihologije tržišta);
- (10) rizik kvara na informacionim sistemima i/ili rizik prekida komunikacionih veza između banaka, Centralnog registra ili drugog depozitara finansijskih instrumenata, regulisanih tržišta ili MTP, te drugih regulisanih tržišta finansijskih instrumenata.

Posebni (specifični) rizici u poslovanju sa finansijskim instrumentima:

- (1) u poslovanju sa akcijama: rizik pada vrednosti akcija usled uobičajenih periodičnih kretanja cena na tržištu, rizik volatilnosti – rizik promene cene akcija u određenom periodu, rizik neisplate dividende;
- (2) u poslovanju s obveznicama: rizik promene kredibiliteta izdavaoca kao poverioca (rizik boniteta), rizik promene kamatnih stopa; rizik otkaza odnosno prestanka plaćanja dugova od strane izdavaoca; rizik likvidnosti; rizik promene kursa; rizik reinvestiranja; rizik krive prinosa;
- (3) u poslovanju sa derivatima: pozicioni rizik koji nastaje usled promene njihove vrednosti prema promeni utvrđene kamatne stope, cene finansijskog instrumenta, cene robe, kursa valuta, indeksa ili slične varijable;
- (4) u poslovanju sa instrumentima tržišta novca:
 - rizik promene kreditnog rejtinga izdavaoca, odnosno rizik da izdavalac neće biti u mogućnosti da podmiri svoje dospele obaveze na osnovu izdatih finansijskih instrumenata;
 - rizik likvidnosti, obzirom da se instrumenti tržišta novca ne kotiraju na sekundarnim tržištima, te postoji verovatnoća da investitor neće moći da proda instrument, nego ga mora držati do dospeća;
 - rizik kursa, odnosno rizik da će se smanjiti vrednost instrumenta koji je denominovan u jednoj valuti ili uz valutnu klauzulu, a izražen u drugoj valuti usled promene kursa tih dveju valuta;
- (5) u poslovanju sa jedinicama kolektivnog investiranja (investicionim jedinicama):
 - valutni rizik, odnosno rizik koji može da proistekne iz činjenice da imovinu fonda može da čini imovina denominovana u različitim valutama, pa se može dogoditi depresijacija (rast kursa) ili apresijacija (pad kursa) tih valuta, što može da utiče na rast ili pad vrednosti udela u fondu;
 - tržišni rizik, odnosno rizik da imovina fonda koja je uložena u finansijske instrumente kojima se trguje na tržištima izgubi na vrednosti usled pada cena na tržištu
 - kreditni rizik, odnosno rizik da izdavalac u čiju imovinu je uložena imovina fonda ne može da ispuni svoje finansijske obaveze, što dovodi do pada vrednosti imovine fonda;
 - rizik likvidnosti, odnosno rizik da fond neće moći da brzo proda finansijske instrumente po ceni koja je približna fer ceni, ili neće moći da proda željenu količinu finansijskih instrumenata.

Društvo u svom poslovanju ograničava svoju odgovornost isključivo na stvarno nastalu novčanu štetu klijentu kao posledicu propuštanja ili radnji Društva odnosno zaposlenih lica u Društvu.

Društvo ne odgovara za gubitke klijenta koji su nastali usled nastupanja bilo kojeg od navedenih rizika ili drugih rizika koji nisu posebno navedeni, a odnose se na višu silu (politički nemiri, prirodne

katastrofe, ograničenja ili zabrane nastalih odlukama Vlade, pravilima tržišta, štrajkovima, usled radnji i/ili propuštanja trećih lica, ili radnji samog klijenta, promena poreskih obaveza, a bez uticaja Društva na nastanak gubitka za klijenta i dr. rizici na koje Društvo ne može da utiče).

Društvo takođe ne odgovara za štetu ili gubitke koji su nastali za klijenta iz razloga što blagovremeno nije obavestio Društvo o promeni svojih kontakt podataka, o promeni lica ovlašćenih za zastupanje, odnosno opozivu i/ili promeni punomoćnika, za radnje klijentovog punomoćnika i njegove odluke da kupi i/ili proda finansijske instrumente u ime i za račun klijenta.

VI INFORMACIJE KOJE SE PRUŽAJU KLIJENTIMA

1. Informacije koje se posebno pružaju malim klijentima

Član 34.

Društvo je dužno, da pre zaključenja ugovora, odnosno pružanja usluga malom klijentu ili potencijalnom malom klijentu, putem internet stranice, odnosno trajnog nosača podataka, pruži informacije u sadržaju i na način propisan aktima Komisije za hartije od vrednosti o:

- 1) Društvu i uslugama koje Društvo pruža;
- 2) finansijskim instrumentima;
- 3) zaštiti finansijskih instrumenata i novčanih sredstava klijenta;
- 4) troškovima i naknadama.

Informacije iz stava 1. ovog člana Društvo pruža u formi standardizovanog dokumenta pod nazivom: "Informacije koje se pružaju malom investitoru".

Društvo je dužno da klijenta i potencijalnog klijenta blagovremeno obavesti o svakoj značajnoj promeni informacija navedenih u stavu 1. ovog člana.

Komunikacija sa klijentima

Član 35.

Društvo će, osim ako nije drugačije posebno dogovoreno, upućivati i davati klijentu sve potvrde, obaveštenja, izveštaje, pozive i ostvarivati sve druge oblike komunikacije u vezi s obavljanjem poslova iz ugovora na adresu i brojeve navedene u zaglavlju ugovora koje su zaključili klijent i Društvo.

Klijent će, osim ako drugačije nije posebno dogovoreno, upućivati i davati sve naloge, obaveštenja i ostvarivati sve druge oblike komunikacije sa Društvom u vezi sa obavljanjem poslova iz ugovora isključivo na sledeću adresu i/ili brojeve:

Brokersko – dilersko društvo „Dunav Stockbroker“ a.d. Beograd

Kolarčeva br 7

11 000 Beograd

Tel.: + 381 11 3223 829; + 381 11 3223 789; + 381 11 3223 764;

Faks: +381 11 3223 763

E-pošta: dunavstockbroker@dunavstockbroker.com

2. Druge informacije koje se pružaju klijentu

Član 36.

Društvo je dužno da malom i profesionalnom investitoru, pre zaključivanja transakcija kojima se finansiraju hartije od vrednosti, a odnose se na finansijske instrumente koje Društvo drži za račun klijenta, ili pre nego što se na drugi način koriste takvi finansijski instrumenti, blagovremeno pruži informacije pisanim putem sa jasnim, potpunim i tačnim podacima o obavezama i odgovornostima Društva u pogledu korišćenja navedenih finansijskih instrumenata, uključujući uslove za njihovo vraćanje klijentu kao i o rizicima koje oni uključuju.

3. Informacije opšteg karaktera koje Društvo upućuje klijentima

Član 37.

Sve informacije, uključujući i marketinške, koje Društvo upućuje malim ili profesionalnim ili potencijalnim klijentima, ili koje distribuiraju na način da je izvesno da će ih primiti postojeći ili potencijalni mali ili profesionalni klijenti moraju biti istinite, jasne i da ne dovode u zabludu, a marketinški materijal mora biti jasno označen kao takav.

Informacije iz stava 1. ovog člana (u daljem tekstu: Informacije):

- 1) sadrže poslovno ime i sedište Društva;
- 2) veličina slova pri navođenju relevantnih rizika u informacijama mora biti barem jednaka veličini slova koja se pretežno upotrebljava za pružene informacije, a izgledom stranice osigurava se da je takvo navođenje istaknuto;
- 3) moraju biti dovoljne i prikazane tako da će ih verovatno razumeti prosečan klijent ili potencijalni klijent kome su one upućene ili koji će ih verovatno primiti;
- 4) ne smeju sakrivati, umanjivati niti prikrivati važne pojedinosti, navode ili upozorenja;
- 5) dosledno su predstavljene na istom jeziku u svim oblicima informacija i marketinških materijala koji se dostavljaju svakom klijentu, osim ako klijent pristane na to da informacije prima na više od jednog jezika;
- 6) ažurirane su i relevantne za korišćena sredstva komunikacije;
- 7) ne smeju da sadrže naziv nekog nadležnog organa na način koji bi navodio ili sugerisao odobravanje instrumenta ili usluge Društva od strane tog organa.

Upućivanje informacija kojima se porede investicione ili pomoćne usluge, lica koja pružaju takve usluge ili finansijski instrumenti, je dozvoljeno samo ukoliko:

- 1) je poređenje smisleno i prikazano na nepristrasan i uravnotežen način;
- 2) su navedeni izvori informacija koji su korišćeni za poređenje;
- 3) su navedene sve ključne činjenice i pretpostavke koje su korišćene za poređenje.

Društvo je dužno da obezbedi da je marketinški materijal usaglašen sa svim drugim informacijama koje Društvo upućuje klijentima tokom pružanja usluga.

Informacije koje Društvo upućuje klijentima moraju ispunjavati, pored uslova iz stava 1. ovog člana, i druge uslove propisane aktom Komisije za hartije od vrednosti, zavisno od vrste i prirode tih informacija.

Član 38.

Upućivanje informacija koje sadrže pokazatelje ranijih rezultata finansijskog instrumenta, finansijskog indeksa ili usluge, dozvoljeno je samo ukoliko:

1. pokazatelji ranijih rezultata finansijskog instrumenta, finansijskog indeksa ili usluge nisu najznačajniji elemenat takve komunikacije;
2. informacije uključuju rezultate za prethodnih pet godina ili za ceo period u kojem je finansijski instrument bio dostupan, podatke o tome kada je počelo objavljivanje finansijskog indeksa, a investiciona usluga bila pružana (u slučaju da instrument, indeks ili usluga postoje kraće vreme). Podaci mogu da uključuju i duži period, ali u svim navedenim slučajevima rezultat mora biti zasnovan na periodu od 12 meseci;
3. su jasno naznačeni referentni period i izvor informacija;
4. informacije sadrže jasno upozorenje da raniji rezultati nisu pouzdani pokazatelji budućih rezultata;
5. u situaciji kada se rezultat oslanja na podatke denominirane u stranoj valuta, valuta je jasno iskazana, zajedno sa upozorenjem da rezultat može biti drugačiji usled promena deviznog kursa;
6. je objavljen uticaj provizija, naknada ili drugih troškova, kada je rezultat zasnovan na bruto principu.

VII UGOVOR SA KLIJENTOM

Član 39.

Društvo je dužno da radi pružanja investicionih usluga sa klijentom sklopi osnovni pisani ugovor, na papiru ili na nekom drugom trajnom nosaču podataka, koji sadrži:

- 1) opis usluga i zavisno od slučaja, prirodu i obim investicionih saveta koji se pružaju;
- 2) prava i obaveze ugovornih strana, pri čemu ista mogu biti utvrđena pozivanjem na druga dokumenta koja su dostupna klijentu;
- 3) u slučaju usluga upravljanja portfoliom, vrste finansijskih instrumenata koji se mogu kupiti i prodati i vrste transakcija koje se mogu izvršiti za račun klijenta, kao i sve zabranjene instrumente ili transakcije;
- 4) opis glavnih svojstava svih usluga koje se pružaju, uključujući, ako je to primenjivo, ulogu Društva u pogledu korporativnih delatnosti u vezi s instrumentima klijenta i uslovima prema kojima će transakcije finansiranja hartija od vrednosti, koje uključuju hartije od vrednosti klijenta, ostvariti povraćaj za klijenta;
- 5) ostale uslove pod kojima Društvo pruža usluge klijentu;
- 6) izjavu klijenta da je upoznat sa sadržajem ovih Pravila i Pravilnikom o tarifi Društva pre zaključenja ugovora.

Kada ovlašćeno investiciono društvo prima naloge klijenata Društva, ugovorne strane su klijent i Društvo.

Društvo zaključuje sa klijentima sve vrste ugovora koji su propisani Zakonom, aktima Komisije za hartije od vrednosti i ovim Pravilima, kao i druge vrste ugovora na osnovu kojih pruža klijentu finansijske odnosno dodatne usluge.

1. Računi finansijskih instrumenata i novčani računi

Član 40.

Na osnovu ugovora sa klijentom, Društvo kod Centralnog registra otvara račun finansijskih instrumenata za klijenta, direktno ili posredstvom drugog člana Centralnog registra.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, račun finansijskih instrumenata za lica za koja ugovor sa klijentom nije obavezan, Društvo otvara na osnovu naloga tih lica u skladu sa Pravilima Centralnog registra.

Na osnovu ugovora sa klijentom, Društvo kod banke – člana Centralnog registra otvara novčani račun klijenta koji je odvojen od novčanog računa Društva, a posebna saglasnost klijenta ili ovlašćenje za otvaranje računa nije neophodna.

Društvo može koristiti jedan ili više računa za novčana sredstva klijenata i dužno je da u kontinuitetu vodi tačnu evidenciju o sredstvima svakog klijenta koja se drže na zbirnom računu.

Klijent ima pravo da usluge otvaranja i vođenja novčanog računa koristi ili direktno kod banke – člana Centralnog registra ili kod Društva.

VIII MEĐUSOBNA PRAVA I OBAVEZE DRUŠTVA I KLIJENATA

1. Obaveze klijenta

Član 41.

Društvo ima pravo da zahteva od klijenta, a klijent je dužan da:

- 1) pre zaključenja ugovora sa Društvom stavi na raspolaganje Društvu propisanu dokumentaciju radi identifikacije, kao i da obavesti Društvo o svakoj promeni dokumentacije u roku od sedam dana od dana nastupanja promene;
- 2) stavi na raspolaganje Društvu:
 - (1) finansijske instrumente koji su predmet naloga za prodaju odnosno novčana sredstva za izvršenje naloga za kupovinu finansijskih instrumenata;
 - (2) neophodne informacije i dokumentaciju radi kategorizacije klijenta na malog odnosno profesionalnog klijenta;
 - (3) sve neophodne informacije radi ocene podobnosti usluga i finansijskih instrumenata za klijenta odnosno radi izrade profila klijenta, osim u slučajevima kada Društvo nije dužno da vrši takvu ocenu;
- 3) poštuje odredbe Zakona i ovih Pravila o zabrani manipulacije i zloupotrebe insajderskih informacija prilikom korišćenja investicionih odnosno dodatnih usluga Društva;
- 4) izvršava obavezu plaćanja provizije i drugih naknada Društvu u skladu sa Pravilnikom o tarifi Društva i ugovorom zaključenim sa Društvom, kao i da

- 5) izvršava i druge obaveze preuzete ugovorom zaključenim sa Društvom, u skladu sa ovim Pravilima i drugim internim aktima Društva na koja je dao saglasnost potpisivanjem ugovora sa Društvom.

2. Obaveze Društva

Član 42.

Društvo je dužno da:

- 1) pre zaključenja ugovora sa klijentom omogući klijentu uvid u ova Pravila, Pravilnik o tarifi, pravilnike Društva o politici izvršavanja naloga i upravljanja sukobom interesa, a malom investitoru posebno da pruži informacije propisane ovim Pravilima, kao i da obavesti klijenta o svakoj promeni tih akata u roku od sedam dana pre početka primene izmena;
- 2) obavesti klijenta putem trajnog nosača podataka o kategoriji u koju je razvrstan (profesionalni ili mali investitor), nivou zaštite interesa i pravu klijenta da zatraži razvrstavanje u drugu kategoriju u skladu sa ovim Pravilima, kao i o svim promenama nivoa zaštite koje proizilaze iz takve odluke;
- 3) prima i izvršava naloge klijenata za kupovinu/prodaju finansijskih instrumenata u skladu sa ovim Pravilima i Politikom izvršavanja naloga ili da odbije izvršenje naloga klijenata kojima bi bile prekršene odredbe zakona ili učinjeno krivično odnosno drugo delo kažnjivo po zakonu;
- 4) izradi profil klijenta radi ocene podobnosti usluga odnosno finansijskih instrumenata za klijenta odnosno da upozori klijenta da nije dužno izvršiti takvu ocenu u skladu sa ovim Pravilima;
- 5) obezbedi da relevantna lica Društva poštuju Zakonom propisane zabrane manipulacije i zloupotrebe insajderskih ili povlašćenih informacija, kao i druga pravila poslovnog ponašanja u poslovanju sa klijentima;
- 6) obezbedi zaštitu finansijskih instrumenata i novčanih sredstava klijenta, u skladu sa ovim Pravilima;
- 7) obaveštava klijenta o postojanju sukoba interesa između klijenta i relevantnih lica Društva ili između klijenata međusobno, a koji je od značaja za donošenje investicione odluke klijenta;
- 8) čuva podatke o klijentu, kao poslovnu tajnu Društva;
- 9) izvršava i druge obaveze preuzete ugovorom zaključenim sa klijentom u skladu sa Zakonom, aktima Komisije za hartije od vrednosti, ovim Pravilima i drugim internim aktima Društva.

3. Ocena podobnosti usluga odnosno finansijskih instrumenata za klijenta prilikom pružanja investicionih usluga

Član 43.

Kada Društvo pruža investicione usluge, dužno je da zatraži od klijenta ili potencijalnog klijenta, podatke o njegovom znanju i iskustvu u investicionoj oblasti, u pogledu određenog finansijskog instrumenta ili usluge koja se nudi ili traži, kako bi moglo da proceni u kojoj meri su predviđena investiciona usluga ili finansijski instrument primeren za klijenta.

U slučaju kada Društvo smatra da, na osnovu podataka koje je dobilo od klijenta, neki proizvod ili usluga nije primeren za klijenta ili potencijalnog klijenta, o tome je dužno da ga upozori, a ovo upozorenje se može dostavljati u standardnoj formi.

U slučaju kada klijent ili potencijalni klijent odluči da ne pruži tražene informacije ili kada ne pruži dovoljno informacija o svom znanju i iskustvu, Društvo je dužno da upozori klijenta ili potencijalnog klijenta da ne može utvrditi da li su za njega određeni proizvod ili usluga odgovarajući, a ovo upozorenje se može dostavljati u standardnoj formi.

Društvo ima pravo da se osloni na informacije koje su mu dostavili klijenti ili potencijalni klijenti, osim ako je svesno ili treba biti svesno da su te informacije očigledno zastarele, netačne ili nepotpune.

Društvo preduzima razumne mere kako bi osiguralo pouzdanost prikupljenih informacija o svojim klijentima ili potencijalnim klijentima. Te mere uključuju, ali nisu ograničene na sledeće:

- 1) osigurati da su klijenti svesni važnosti dostavljanja tačnih i ažuriranih informacija;
- 2) osigurati da su svi alati, kao što su alati za profilisanje kod procene rizika ili alati za procenu znanja i iskustva klijenta, koji se koriste u postupku procene primerenosti, svrsishodni i prikladno osmišljeni za upotrebu na klijentima, te da su sva ograničenja utvrđena i primereno ublažena tokom postupka procene primerenosti;
- 3) osigurati da su pitanja iz postupka lako razumljiva klijentima i da se njima može tačno shvatiti koji su ciljevi i potrebe klijenta i informacije potrebne za implementaciju procene primerenosti; i
- 4) prema potrebi preduzeti mere za osiguranje doslednosti informacija o klijentu, na primer proveravanjem ima li očigledno netačnih podataka u informacijama koje su dostavili klijenti.

1. Slučajevi u kojima Društvo ne vrši ocenu podobnosti usluga odnosno finansijskih instrumenata

Član 44.

Bez obaveze pribavljanja informacija ili ocene Društva može pružati klijentima investicione usluge koje se sastoje samo od izvršenja ili prijema i prenosa naloga klijenata sa ili bez dodatnih usluga, izuzev odobravanja kredita ili zajmova investitoru radi zaključenja transakcije sa jednim ili više finansijskih instrumenata kada je društvo koje daje kredit ili zajam uključeno u transakciju koji se ne sastoje od postojećih kreditnih limita zajmova, tekućih računa i prekoračenja po računima klijenata, ako su ispunjeni svi sledeći uslovi:

- 1) navedene usluge se odnose na jedan od sledećih finansijskih instrumenata:
 - (1) akcije uključene u trgovanje na regulisanom tržištu ili ekvivalentnom tržištu u trećoj državi ili MTP-u, ako se radi o akcijama društava, koje nisu ni akcije u alternativnim investicionim fondovima, ni akcije u koje je ugrađen izveden finansijski instrument;
 - (2) obveznice ili drugi oblici sekjuritizovanog duga uključeni u trgovanje na regulisanom tržištu ili na ekvivalentnom tržištu treće države ili na MTP-u, izuzev onih u koje je ugrađen izveden finansijski instrument ili koji su strukturirani na način da klijentu otežava razumevanje rizika;
 - (3) instrumente tržišta novca, izuzev onih u koje je ugrađen izveden finansijski instrument ili koji su strukturirani na način da klijentu otežava razumevanje rizika;

- (4) akcije ili jedinice u UCITS fondu, isključujući strukturirane UCITS fondove, u skladu sa zakonom koji uređuje otvorene investicione fondove sa javnom ponudom;
 - (5) strukturirani depoziti, isključujući one koji su strukturirani na način koji klijentu otežava razumevanje rizika prinosa ili troškova prevremenog izlaska iz proizvoda;
 - (6) druge nekompleksne finansijske instrumente, u svrhe ovog stava.
- 2) usluga je pružena na inicijativu klijenta ili potencijalnog klijenta;
 - 3) klijent ili potencijalni klijent je bio jasno obavešten da, tokom pružanja određene usluge, Društvo nema obavezu da procenjuje podobnost pruženog ili ponuđenog finansijskog instrumenta ili usluge, te da stoga klijent ne uživa pravo zaštite iz relevantnih pravila poslovanja. Ovo upozorenje se može davati u standardizovanoj formi;
 - 4) Društvo ispunjava obaveze u pogledu prepoznavanja i sprečavanja ili upravljanja sukobima interesa.

Član 45.

Društvo ima pravo pretpostaviti da profesionalni investitor ima iskustvo i znanje potrebno za razumevanje rizika koji su povezani s onom investicionom uslugom ili transakcijom ili vrstom transakcija ili proizvoda, za koje je klijent klasifikovan kao profesionalni investitor.

IX ZAŠTITA IMOVINE KLIJENATA

1. Zaštita finansijskih instrumenata i novčanih sredstava klijenata

Član 46.

Društvo je dužno:

- 1) voditi evidencije i račune koji mu omogućuju da u svakom trenutku i bez odlaganja može razlikovati imovinu koju drži za jednog klijenta od imovine koju drži za bilo kojeg drugog klijenta i od svoje vlastite imovine;
- 2) održavati svoje evidencije i račune tako da se obezbedi njihova tačnost, a posebno one koje se odnose na finansijske instrumente i novčana sredstva koja drže za klijente, na način da se evidencije i računi mogu upotrebiti za potrebe revizije;
- 3) redovno sprovesti usklađivanja između svojih internih računa i evidencija, kao i računa i evidencija bilo kojih trećih lica koja drže tu imovinu;
- 4) preduzeti potrebne mere kako bi se obezbedilo da se svi finansijski instrumenti klijenata koji su deponovani kod trećeg lica, jasno razlikuju od finansijskih instrumenata koji pripadaju Društvu i od finansijskih instrumenata koji pripadaju tom trećem licu, tako da se vode na odvojenim računima u knjigama trećeg lica ili na osnovu drugih istovetnih mera kojima se postiže isti nivo zaštite;
- 5) preduzeti potrebne mere kako bi se obezbedilo da se novčana sredstva klijenata, koja su deponovana u središnjoj banci, kreditnoj instituciji ili banci kojoj je izdato odobrenje za rad u stranoj zemlji, drže na računu ili računima koji se jasno razlikuju od svih računa na kojima se drže novčana sredstva koja pripadaju Društvu;

- 6) uvesti odgovarajući organizacionu strukturu kako bi se rizik gubitka ili smanjenja imovine klijenta ili prava u vezi s tom imovinom, nastao kao rezultat zloupotrebe imovine, prevare, loše administracije, neprimerenog vođenja evidencije ili nemara, sveo na najmanju moguću meru.

Ako zbog merodavnog zakonodavstva, uključujući posebno zakonodavstvo koje se odnosi na imovinu ili nesolventnost, Društvo ne može poštovati odredbe ovog člana radi zaštite prava klijenta Društvo mora uspostaviti mehanizme zaštite imovine klijenata u svrhu ispunjavanja ciljeva određenih ovim članom.

Ako zbog merodavnog zakonodavstva u nadležnosti države u kojoj se drže novčana sredstva ili finansijski instrumenti klijenata, Društvo ne može ispuniti obaveze iz stava 1. tač. 4) ili 5) ovog člana, dužno je uspostaviti mehanizme zaštite imovine klijenata u svrhu ispunjavanja tih obaveza.

Kada se oslanja na te mehanizme, Društvo je dužno obavestiti klijente da u tim slučajevima nemaju koristi od odredbi predviđenih ovim Pravilima i primenljivim propisima.

Pravo na otkup finansijskih instrumenata ili novčanih sredstava klijenta ili založno pravo ili pravo prebijanja nad navedenim instrumentima ili novčanim sredstvima klijenta kojima se omogućuje da treće lice raspolaže finansijskim instrumentima ili novčanim sredstvima klijenta kako bi se naplatili dugovi koji se ne odnose na klijenta ili pružanje usluga klijentu nisu dozvoljeni, osim ako se to zahteva merodavnim zakonodavstvom u nadležnosti strane zemlje u kojoj se drže novčana sredstva ili finansijski instrumenti klijenta. Ako je Društvo obavezno da sklapa ugovore kojima se stvara takvo pravo na otkup, založno pravo ili pravo prebijanja, dužno je da obavesti o tome klijente, kao i da im navede rizike u vezi sa tim ugovorima.

Ako je Društvo odobrilo pravo na otkup, založna prava ili prava prebijanja nad finansijskim instrumentima ili novčanim sredstvima klijenta ili ako je Društvo obavješteno da su odobreni, oni se evidentiraju u ugovorima klijenta i vlastitim računima Društva kako bi status vlasništva imovine klijenta bio jasan, na primer u slučaju nesolventnosti.

Društvo je dužno da stavi na raspolaganje Komisiji za hartije od vrednosti, imenovanim stečajnim upravicima i licima odgovornim za sanaciju institucija u teškoćama, informacije koje se odnose na finansijske instrumente i novčana sredstva klijenata, na način predviđen primenljivim podzakonskim propisima Komisije za hartije od vrednosti.

2. Postupanje sa finansijskim instrumentima klijenata

Član 47.

Društvo, kada drži finansijske instrumente klijenata, preduzima odgovarajuće mere kako bi:

- 1) zaštitilo vlasnička prava klijenata, naročito u slučaju nesolventnosti Društva, i
- 2) sprečilo upotrebu finansijskih instrumenata klijenata za sopstveni račun, osim uz izričitu saglasnost klijenta.

3. Korišćenje finansijskih instrumenata klijenata

Član 48.

Društvo ne sme sklapati ugovore o transakcijama finansiranja hartija od vrednosti za finansijske instrumente koje drži za račun klijenta ili da se na drugi način koristi takvim finansijskim instrumentima za vlastiti račun ili za račun bilo kog drugog lica ili klijenta Društva, osim ako su ispunjeni sledeći uslovi:

- 1) klijent je dao izričitu prethodnu saglasnost za korišćenje instrumenata po tačno određenim uslovima, što potvrđuje svojim potpisom ili nekim drugim istovetnim mehanizmom;
- 2) upotreba finansijskih instrumenata klijenata ograničena je na tačno određene uslove s kojima je klijent saglasan.

Društvo ne sme sklapati ugovore o transakcijama finansiranja hartija od vrednosti za finansijske instrumente koji se drže za račun klijenta na zbirnom računu koji vodi treće lice ili da na drugi način upotrebljavaju finansijske instrumente na takvom računu za vlastiti račun ili za račun bilo kog drugog lica, osim ako je, pored uslova navedenih u stavu 1. ovog člana, ispunjen barem jedan od sledećih uslova:

- 1) svaki klijent čiji se finansijski instrumenti drže zajedno na zbirnom računu, mora dati izričitu prethodnu saglasnost, u skladu sa stavom 1. tačkom 1) ovog člana;
- 2) Društvo mora imati uspostavljene sisteme i kontrole kojima se obezbeđuje da se upotrebljavaju isključivo finansijski instrumenti koji pripadaju klijentima koji su dali izričitu prethodnu saglasnost, u skladu sa stavom 1. tačkom 1) ovog člana.

Evidencije Društva moraju uključivati podatke o klijentu prema čijim je uputstvima sprovedeno korišćenje finansijskim instrumentima, kao i količinu korišćenih finansijskih instrumenata koji pripadaju svakom klijentu koji je dao saglasnost, kako bi se omogućila pravilna raspodela mogućeg gubitka.

Društvo mora preduzeti primerene mere za sprečavanje neovlašćenog korišćenja finansijskih instrumenata klijenta za vlastiti račun ili za račun bilo kog drugog lica, kao na primer:

- 1) sklapanje ugovora s klijentima o merama koje će Društvo preduzeti u slučaju da klijent nema dovoljno zaliha na računu na datum namirenja, npr. pozajmljivanje odgovarajućih hartija od vrednosti u ime klijenta ili zatvaranje pozicije;
- 2) pažljivo praćenje svoje predviđene sposobnosti izvršenja na datum namirenja, kao i uspostavljanja korektivnih mera ako se to ne može ostvariti; i
- 3) pažljivo praćenje i promptno zahtevanje neisporučenih hartija od vrednosti nepodmirenih na dan namirenja i nakon toga.

Društvo je dužno doneti posebne mere za sve klijente kako bi se osiguralo da zajmodavac finansijskih instrumenata klijenta daje primeren kolateral i da Društvo prati stalnu primerenost takvog kolaterala, kao i da preduzima potrebne mere za održavanje ravnoteže s vrednošću instrumenata klijenta.

Društvo je dužno uvesti posebne mere i mehanizme kojima obezbeđuju da ne sklapaju ugovore sa malim investitorima o prenosu vlasništva nad finansijskim obezbeđenjem u cilju osiguranja ili pokrivanja postojećih ili budućih, stvarnih, potencijalnih ili očekivanih obaveza klijenata.

4. Fond za zaštitu investitora

Član 49.

Radi obezbeđenja sredstava za zaštitu malog investitora, Agencija za osiguranje (“**Agencija**”) organizuje i upravlja Fondom za zaštitu investitora.

Zaštićeno potraživanje obuhvata novčana sredstva položena i/ili proistekla na osnovu investicionih usluga i aktivnosti i finansijske instrumente malog investitora člana Fonda. Agencija obezbeđuje pokriće potraživanja malog investitora najviše do 20.000 evra u dinarskoj protivvrednosti po zvaničnom srednjem kursu dinara prema evru koji utvrđuje Narodna banka Srbije.

X PRAVILA POSLOVNOG PONAŠANJA DRUŠTVA

1. Načela poslovnog ponašanja

Član 50.

Prilikom pružanja investicionih, odnosno dodatnih usluga klijentima, Društvo postupa korektno, pravedno, u skladu s pravilima struke, u najboljem interesu klijenata, a posebno poštujući načela utvrđena Zakonom.

Prilikom pružanja investicionih usluga klijentima, Društvo je dužno da stavlja interese svojih klijenata ispred sopstvenih interesa i posluje pravično, pošteno i profesionalno, u skladu sa najboljim interesima klijenata poštujući načela utvrđena odredbama Zakona.

Relevantna lica Društva dužna su da se radi sprečavanja sukoba interesa u poslovanju sa klijentima Društva pridržavaju sledećih načela:

- 1) Načela zaštite interesa klijenta kao osnovnog principa u poslovanju Društva – prilikom pružanja investicionih usluga klijentima, Društvo je dužno da stavlja interese svojih klijenata ispred sopstvenih interesa i posluje pravično, pošteno i profesionalno, u skladu sa najboljim interesima klijenata poštujući načela utvrđena odredbama Zakona;
- 2) Načela savesnosti i profesionalizma – relevantna lica su dužna da pružaju usluge klijentima Društva u skladu sa zakonom i pravilima struke, poštujući pri tome osnovne principe uspešnog finansijskog poslovanja (sigurnost, likvidnost, rentabilnost), s ciljem maksimiziranja prinosa za svoje klijente i Društvo, uz uvažavanje primerenog stepena rizika;
- 3) Načela poštovanja stranaka i poslovnih partnera - u radu sa klijentima, akcionarima, i poslovnim partnerima, relevantna lica su dužna da postupaju sa poštovanjem i nepristrasno, poštujući pri tome pravila struke, na način da ne bude povređeno lično i profesionalno dostojanstvo klijenata, akcionara i poslovnih partnera.
- 4) Načelo zabrane primanja poklona i drugih pogodnosti - relevantna lica ne smeju u toku redovnog obavljanja svojih poslova zahtevati niti primati bilo kakve poklone ili druge pogodnosti od klijenata za sebe ili za treća lica koji utiču ili bi mogli uticati na donošenje klijentovih ili njihovih poslovnih odluka u korist poklonodavca.

2. Sprečavanje sukoba interesa

Član 51.

Društvo preduzima sve odgovarajuće mere za prepoznavanje i sprečavanje ili upravljanje sukobima interesa koji proizilaze iz pružanja investicionih i dodatnih usluga ili njihove kombinacije, uključujući one koji su posledica primanja podsticaja od trećih strana ili struktura naknada i drugih podsticaja u samom Društvu:

- 1) između Društva, uključujući i njihove rukovodioce, zaposlene, vezane zastupnike i svako lice direktno ili indirektno povezano sa njima putem kontrole, i njihovih klijenata, ili
- 2) između klijenata.

Društvo svoje poslovanje organizuje tako da na najmanju moguću meru svede sukobe interesa čije postojanje može štetiti interesima klijenta, a koji se mogu javiti prilikom pružanja usluga između:

- 1) interesa Društva, relevantnog lica i svih lica blisko povezanih sa njima, s jedne strane, i interesa klijenta Društva, s druge strane;
- 2) interesa klijenata Društva međusobno.

Pre pružanja usluge klijentu, Društvo je dužno da upozna klijenta sa mogućim vrstama i izvorima sukoba interesa koji regulisani Pravilnikom o upravljanju sukobima interesa.

Obaveštenje iz stava 1. ovog člana mora da sadrži, uzimajući u obzir razvrstavanje klijenata, dovoljno informacija na osnovu kojih će klijent biti u mogućnosti da donese odluke u vezi sa uslugama u okviru kojih se pojavljuje sukob interesa.

Zabranjene aktivnosti relevantnih lica

Član 52.

Društvo uspostavlja, sprovodi i održava primerene aranžmane u cilju sprečavanja aktivnosti svih relevantnih lica koja su uključena u aktivnosti koje bi mogle dovesti do sukoba interesa ili koja, na osnovu aktivnosti koju obavljaju u ime Društva, imaju pristup povlašćenim informacijama u smislu Zakona ili drugim poverljivim informacijama koje se odnose na klijente ili transakcije sa klijentima ili za klijente.

Društvo osigurava da relevantna lica ne sklapaju lične transakcije koje ispunjavaju barem jedan od sledećih kriterijuma:

- 1) tom je licu zabranjeno sklapanje takvih transakcija u smislu odredbi Zakona koje se odnose na zloupotrebe na tržištu;
- 2) transakcija uključuje zloupotrebu ili nepropisno objavljivanje poverljivih informacija;
- 3) transakcija je u sukobu ili postoji verovatnoća da može da dođe u sukob sa obavezom Društva na osnovu Zakona.

Procedure za lične transakcije relevantnih lica

Član 53.

Društvo osigurava da relevantna lica izvan okvira njihovog zaposlenja ili ugovora o pružanju usluga ne savetuju, niti preporučuju drugim licima sklapanje transakcije finansijskim instrumentima koje bi mogle dovesti do sukoba interesa.

Društvo osigurava da relevantna lica izvan okvira njihovog zaposlenja ili ugovora o pružanju usluga ne objavljuju informacije ni mišljenja drugim licima ako relevantno lice zna ili bi razumno trebalo da zna da će zbog objavljivanja to drugo lice preduzeti ili je verovatno da će sklopiti transakciju finansijskim instrumentima koja bi, u slučaju lične transakcije relevantnog lica, savetovati ili navoditi drugo lice da sklopi takvu transakciju.

Mehanizmi koji se zahtevaju osmišljeni su radi osiguravanja sledećeg:

- 1) svako relevantno lice upoznato je sa ograničenjima povezanim sa ličnim transakcijama i merama koje je uspostavilo Društvo u vezi sa ličnim transakcijama i objavljivanjem;
- 2) Društvo je bez odlaganja obavešteno o svakoj ličnoj transakciji koju sklopi relevantno lice, pomoću obaveštenja o takvoj transakciji ili drugih postupaka koji omogućuju društvu da utvrdi takve transakcije;
- 3) vodi se evidencija o ličnim transakcijama o kojima je Društvo obavešteno ili koje je ono utvrdilo, uključujući sva ovlašćenja ili zabrane u vezi sa takvom transakcijom.

Odredbe o ličnim transakcijama ne primenjuju se na sledeće lične transakcije:

- 1) lične transakcije izvršene na osnovu usluge upravljanja portfoliom na diskrecionoj osnovi, u okviru koje ne postoji prethodna komunikacija u vezi sa transakcijom između lica ovlašćenog za upravljanje portfoliom i relevantnog lica ili drugog lica za čiji je račun transakcija izvršena;
- 2) lične transakcije sa investicionim fondovima sa javnom ponudom ili alternativnim investicionim fondovima, koji podležu nadzoru u skladu sa propisima Republike Srbije kojim se za njihovu imovinu zahteva jednako vredni ekvivalentni nivo raspodele rizika, ako relevantno lice i bilo koje drugo lice za čiji se račun transakcija izvršava nije uključeno u upravljanje tim subjektom.

Politika čuvanja podataka i sprečavanje zloupotrebe poverljivih ili insajderskih informacija

Član 54.

Radi sprečavanja sukoba interesa, a u svrhu ograničavanja protoka informacija između različitih organizacionih jedinica Društva, u organizacionoj strukturi se primjenjuje takozvani mehanizam kineskog zida (Chinese Wall), koji omogućuje pristup poverljivim ili insajderskim informacijama isključivo onim relevantnim osobama u organizacijskim jedinicama kojima su takve informacije opravdano potrebne pri izvršavanju njihovih poslovnih i profesionalnih obaveza.

U slučaju da je uspostavljeni mehanizam čuvanja informacija iz stava 1. ovog člana nedovoljan za upravljanje potencijalnim sukobom interesa u određenoj situaciji, Društvo će preduzeti dodatne mere, odnosno, nakon razmatranja svih činjenica u vezi dostupnosti informacija relevantnim osobama, uspostaviće ograničenje protoka informacija za određenu transakciju na viši **nivo**.

3. Poslovna tajna

Član 55.

Članovi uprave i zaposleni u Društvu su dužni da čuvaju kao poslovnu tajnu:

- 1) informacije o klijentima;
- 2) informacije o stanju i prometu na računima svojih klijenata;
- 3) informacije o uslugama koje pružaju klijentima;
- 2) druge informacije i činjenice koje saznaju prilikom pružanja usluga.

Društvo ne sme koristiti, odavati trećim licima niti omogućiti trećim licima korišćenje informacija iz stava 1. ovog člana.

Informacije iz stava 1. ovog člana se mogu stavljati na uvid i saopštavati trećim licima samo:

- 1) uz pisanu saglasnost klijenta;
- 2) prilikom nadzora koji vrši Komisija za hartije od vrednosti, Centralni registar ili organizator tržišta;
- 3) na osnovu naloga suda;
- 4) na osnovu naloga organa koji se bavi sprečavanjem pranja novca ili finansiranja terorizma;
- 5) na osnovu naloga drugog nadležnog državnog organa.

XI POSTUPANJE PO PRITUŽBAMA KLIJENATA

Član 56.

Društvo uspostavlja, sprovodi i održava efikasne i transparentne politike i postupke upravljanja pritužbama za brzo rešavanje pritužbi klijenata odnosno potencijalnih klijenata. Društvo je dužno da vodi evidenciju primljenih pritužbi i mera koje su preduzete za njihovo rešavanje.

Društva objavljuje pojedinosti postupka za rešavanje pritužbi, koje uključuju informacije o politici upravljanja pritužbama i podatke za kontakt funkcije upravljanja pritužbama. Informacije se pružaju klijentima odnosno potencijalnim klijentima na zahtev ili pri potvrdi prijema pritužbe. Društva omogućava da klijenti i potencijalni klijenti besplatno podnose pritužbe.

Društvo uspostavlja funkciju upravljanja pritužbama koja je nadležna za istraživanje pritužbi.

Pri rešavanju pritužbi Društvo komunicira sa klijentima odnosno potencijalnim klijentima jasno, jednostavnim, lako razumljivim jezikom i odgovaraju na pritužbu bez nepotrebnog odlaganja.

Društvo dostavlja svoje shvatanje u vezi sa pritužbom klijentima odnosno potencijalnim klijentima i klijente odnosno potencijalne klijente izveštava o mogućnostima koje su im na raspolaganju, uključujući da pritužbu mogu da upute subjektu za alternativno rešavanje sporova, odnosno da klijent može pokrenuti građansku tužbu.

Društva dostavlja informacije o pritužbama i rešavanju pritužbi Komisiji i, ako je tako propisano, subjektu za alternativno rešavanje sporova.

Pritužbe klijenata zbog eventualnog nepropisno obavljenog posla od strane Društva podnose se na standardiziranom obrascu za pritužbe koji je dostupan u službenim prostorijama Društva i na internet stranici Društva.

Obrazac pritužbe klijenti Društva mogu popuniti, potpisati, te dostaviti lično ili putem pošte u sedište Društva. Društvo će razmotriti primljene pritužbe, te obavestiti podnosioca pritužbe o preduzetim aktivnostima u vezi sa rešavanjem pritužbe.

Društvo nije dužno da postupi po anonimnim i nepotpunim pritužbama.

Društvo čuva dokumentaciju o svim pritužbama i merama koje su na osnovu njih preduzete, na način i u rokovima propisanim aktom Komisije za hartije od vrednosti.

XII ZABRANA MANIPULACIJE NA TRŽIŠTU

Član 57.

Manipulacija na tržištu obuhvata sledeće radnje:

- 1) izvršavanje transakcije, ispostavljanje naloga za trgovanje ili drugi postupak koji:
 - (1) daje ili bi verovatno dao neistinite ili obmanjujuće signale ili informacije o ponudi, tražnji ili ceni finansijskog instrumenta ili povezanog ugovora za robu na spot tržištu;
 - (2) održava ili bi verovatno održavao cenu jednog ili više finansijskih instrumenata ili povezanog ugovora za robu na spot tržištu na neuobičajenom ili veštačkom nivou, osim ukoliko lice koje učestvuje u transakciji, dajući nalog za trgovanje ili učestvujući na drugi način, dokaže da su ta transakcija, nalog ili postupak izvršeni iz zakonitih razloga i da su u skladu sa prihvaćenim tržišnim praksama na tom tržištu;

- 2) izvršavanje transakcije, ispostavljanje naloga za trgovanje ili druge aktivnosti ili postupci koji utiču ili mogu uticati na cenu jednog ili više finansijskih instrumenata ili povezanog ugovora za robu na spot tržištu, pri čemu se upotrebljavaju fiktivna sredstva ili drugi oblici obmane ili prevare;
- 3) širenje informacija putem sredstava javnog informisanja, uključujući i internet i sva druga sredstva kojima se daju, odnosno kojim bi se mogli davati lažni ili obmanjujući signali u pogledu ponude, potražnje ili cene finansijskog instrumenta, ili povezanog ugovora za robu na spot tržištu, ili drže ili bi mogle držati na neuobičajenom ili veštačkom nivou cenu jednog ili više finansijskih instrumenata ili povezanog ugovora za robu na spot tržištu, uključujući i širenje glasina, a od strane lica koje je znalo ili je moralo znati da su te informacije neistinite ili da dovode u zabludu, kada lica koja su prenela informacije stiču, za sebe ili drugo lice, prednost ili korist od širenja tih informacija;
- 4) prenošenje lažnih ili obmanjujućih informacija ili davanje lažnih ili obmanjujućih osnovnih podataka u odnosu na referentnu vrednost kada je lice koje je prenelo informaciju ili dalo osnovni podatak znalo ili je moralo znati da su oni lažni ili obmanjujući, ili svaki drugi postupak kojim se manipuliše izračunavanjem referentne vrednosti.

U radnje i postupke koji se smatraju manipulacijama na tržištu naročito se ubraja sledeće:

- 1) aktivnosti jednog ili više lica koja sarađuju kako bi obezbedila dominantan položaj nad ponudom ili tražnjom finansijskog instrumenta ili povezanim ugovorima za robu na spot tržištu koji posredno ili neposredno utiču ili bi mogli uticati na utvrđivanje kupovnih ili prodajnih cena ili stvaranje drugih nepoštenih uslova trgovanja;
- 2) kupovina ili prodaja finansijskih instrumenata na početku ili pred kraj trgovačkog dana, koja ima ili bi mogla imati obmanjujući uticaj na investitore koji donose odluke na osnovu prikazanih cena, uključujući početne ili cene na zatvaranju;
- 3) ispostavljanje naloga na mesto trgovanja, uključujući svako njegovo povlačenje ili izmenu, upotrebom bilo kog raspoloživog sredstva trgovanja, uključujući elektronska sredstva, kao što su strategije algoritamskog i visokofrekventnog trgovanja, i koje imaju jednu od posledica iz stava 1. tač. 1) i 2) ovog člana, putem:
 - (1) ometanja ili usporavanja funkcionisanja sistema trgovanja na mestu trgovanja ili je verovatno da će tako delovati;
 - (2) otežavanja prepoznavanja stvarnih naloga u sistemu trgovanja na mestu trgovanja, ili je verovatno da će tako delovati, uključujući unošenje naloga koji dovode do preopterećenja ili destabilizacije knjige naloga;
 - (3) stvaranja ili je verovatno da će doći do stvaranja lažnih ili pogrešnih signala u vezi sa ponudom ili cenom finansijskog instrumenta i potražnjom za njim, posebno unošenjem naloga kojim se pokreće ili pojačava trend;
- 4) iskorišćavanja povremenog ili redovnog pristupa tradicionalnim ili elektronskim sredstvima javnog informisanja iznošenjem mišljenja o finansijskom instrumentu ili povezanom ugovorom za robu na spot tržištu (ili indirektno o njegovom izdavaocu), i to tako što je to lice prethodno zauzelo poziciju u tom finansijskom instrumentu ili povezanom ugovoru za robu na spot tržištu i ostvarivalo korist nakon uticaja koje je iznošenje mišljenja imalo na cenu tog instrumenta ili povezanog ugovora za robu na spot tržištu, a da istovremeno javnosti nije objavilo postojanje sukoba interesa na odgovarajući i efikasan način.

Ukoliko se radi pravnom licu, prethodno navedene odredbe odnose se i na fizička lica koja učestvuju u donošenju odluke o vršenju transakcije za račun pravnog lica o kome je reč.

Član 58.

Zabranjeno je svakom licu da vrši manipulacije na tržištu ili da pokuša da vrši manipulacije na tržištu. Takođe je zabranjeno podsticanje drugog lica i pomaganje drugom licu da vrši manipulaciju.

Lica koja učestvuju u manipulacijama na tržištu solidarno su odgovorna za štetu koja nastane kao posledica manipulacije na tržištu..

Društvo utvrđuje i održava efikasne mere, sisteme i postupke sa ciljem sprečavanja i otkrivanja trgovanja i pokušaja trgovanja na osnovu manipulacije.

Društvo bez odlaganja prijavljuje Komisiji za hartije od vrednosti naloge i transakcije, uključujući njihovo povlačenje ili izmenu, koji bi mogli predstavljati trgovanje ili pokušaj trgovanja na osnovu manipulacije.

Društvo je u obavezi da internim aktima propiše i uspostavi unutrašnje postupke prema kojima zaposleni u Društvu mogu da prijave zloupotrebu tržišta.

Član 59.

Okolnosti koje utiču na procenu da li je došlo do zloupotreba na tržištu u smislu člana 57. stav 2. tačka 1 ovih Pravila, mogu biti sledeće:

- 1) da li datim nalogima ili izvršenim transakcijama prethodi ili sledi nakon njih, širenje neistinitih, lažnih ili obmanjujućih informacija od strane lica koja su naloge dala ili transakcije izvršila, ili lica koja su s njima povezana;
- 2) da li naloge daju ili transakcije izvršavaju lica koja, pre ili nakon što daju nalog ili izvrše transakciju, distribuiraju, neposredno ili posredstvom lica koja su sa njima povezana, istraživanja tržišta ili preporuke za ulaganje koje su netačne, pristrasne ili očigledno pod uticajem materijalnih interesa.

Okolnosti koje utiču na procenu da li je došlo do zloupotreba na tržištu iz člana 57. stav 2. tačka 1) ovih Pravila, mogu biti sledeće:

- 1) da li i u kojoj meri dati nalozi za trgovanje ili izvršene transakcije predstavljaju značajan deo dnevnog obima transakcija relevantnim finansijskim instrumentom na mestu trgovanja, posebno kada te aktivnosti vode do značajne promene cene finansijskog instrumenta;
- 2) u kojoj meri nalozi za trgovanje koje su izdala lica sa značajnom kupovnom ili prodajnom pozicijom u finansijskom instrumentu ili transakcije koje su ta lica izvršila, vode do značajnih promena cene finansijskog instrumenta ili izvedenih finansijskih instrumenata ili odnosne varijabile, uključene na mestu trgovanja;
- 3) da li izvršene transakcije dovode do stvarne promene vlasništva nad finansijskim instrumentom uključenim na mestu trgovanja;
- 4) u kojoj meri dati nalozi ili izvršene transakcije obuhvataju izmenu pozicija u kratkom periodu i predstavljaju značajan deo dnevnog obima trgovanja relevantnim finansijskim instrumentom mestu trgovanja, i da li bi mogli biti povezani sa značajnim promenama cene finansijskog instrumenta uključenog na mestu trgovanja;

- 5) u kojoj su meri dati nalozi ili izvršene transakcije, koncentrisani u okviru kratkog vremenskog razdoblja tokom dnevnog trgovanja, doveli do promene cene koja je usled toga promenila smer kretanja;
- 6) u kojoj meri dati nalozi menjaju prikaz najboljih cena ponude ili potražnje finansijskog instrumenta uključenog na mestu trgovanja, ili prikaz dubine tržišta koja je vidljiva učesnicima na tržištu, a uklonjeni su pre nego što su izvršeni;
- 7) u kojoj su meri nalozi dati ili transakcije izvršene u specifično vreme (na kraju trgovanja) ili oko specifičnog vremena u kojem se izračunavaju referentne cene (cene zatvaranja) i rade druga izračunavanja, a iste vode do promene cene koje imaju uticaj na referentne cene i izračunavanja.

Okolnosti iz stavova 1. i 2. ovog člana same po sebi ne znače da se u konkretnom slučaju radi o zloupotrebama na tržištu, niti se podrazumeva suprotno ako neka činjenica ili događaj nije naveden u ovom članu, već se prilikom ocene postojanja zloupotreba na tržištu procenjuju specifične okolnosti svakog pojedinačnog slučaja.

Član 60.

Društvo je dužno da uspostavi i održava mere, sisteme i postupke kojima se obezbeđuje efikasno i stalno praćenje svih primljenih i prenetih naloga i svih izvršenih transakcija u svrhu otkrivanja i identifikacije naloga i transakcija koji bi mogli predstavljati trgovanje ili pokušaj trgovanja na osnovu insajderskih informacija ili manipulacije na tržištu ili pokušaj manipulacije na tržištu, kao i dostavljanje prijave sumnjivih transakcija i naloga Komisiji za hartije od vrednosti.

Mere i postupci propisani stavom 1. ovog člana moraju biti primereni i proporcionalni obimu, veličini i prirodi delatnosti koju obavljaju Društvo, da su predmet redovne procene najmanje jednom godišnje i da se po potrebi ažuriraju, kao i da se o tome vodi evidencija u pisanom obliku, a da se informacije čuvaju najmanje 5 godina.

Mere, sistemi i postupci koje uspostavi Društvo moraju da omogućе pojedinačnu i uporednu analizu svih izvršenih transakcija i naloga koji su izdati, izmenjeni, povučeni ili odbijeni u sistemima mesta trgovanja.

Društvo uspostavlja i održava automatizovani sistem nadzora kojim se efikasno prate nalozi i transakcije, generišu upozorenja i izveštaji i, ako je primereno, koriste vizualizacijski alati. Automatizovani sistem nadzora obuhvata čitav raspon aktivnosti trgovanja koje obavlja Društvo i sve naloge koje ono podnosi. Taj je sistem strukturisan uzimajući u obzir prirodu, obim i složenost aktivnosti trgovanja Društva, kao što su vrsta i obim instrumenata kojima se trguje, veličina i složenost toka njegovih naloga i tržišta kojima se pristupa. Automatski sistem nadzora Društva prilagođava se izmenama regulatornih obaveza i aktivnosti trgovanja Društva, uključujući izmene njegovih strategija trgovanja i strategija njegovih klijenata.

Na zahtev Komisije za hartije od vrednosti, Društvo dostavlja informacije kojima se dokazuje primerenost i proporcionalnost sistema u odnosu na obim, veličinu i prirodu njihove poslovne delatnosti, uključujući informacije o nivou uspostavljene automatizacije tih sistema.

XIII IZVEŠTAVANJE KLIJENATA

Član 61.

Društvo vodi evidenciju koja uključuje ugovor ili dokumente koje su potpisali Društvo i klijent, u kojima su utvrđena prava i obaveze ugovornih strana i drugi uslovi pod kojima Društvo pruža usluge klijentima.

Društvo pruža klijentu, na trajnom nosaču podataka, izveštaje o uslugama koje pruža, sa podacima o redovnoj komunikaciji sa klijentom koja zavisi od vrste i složenosti finansijskih instrumenata i prirode usluga koje se pružaju, i, prema potrebi, troškovima u vezi sa tim transakcijama i uslugama.

Kada se ugovor o kupovini ili prodaji finansijskog instrumenta zaključuje komunikacijom na daljinu, što sprečava prethodno podnošenje izjave o podobnosti, Društvo može dati pisanu izjavu o podobnosti na trajnom nosaču podataka odmah nakon što se klijent obaveže ugovorom, ako su ispunjeni sledeći uslovi:

- 1) klijent se saglasio da će primiti izjavu o podobnosti bez nepotrebnog odlaganja, nakon izvršenja transakcije; i
- 2) Društvo je dalo klijentu izbor odlaganja transakcije kako bi unapred primio izjavu o podobnosti.

1. Izveštavanje klijenata u vezi sa izvršenjem naloga

Član 62.

Društvo, po sprovođenju naloga klijenta, postupaju na sledeći način:

- 1) bez odlaganja klijentu dostavlja na trajnom nosaču podataka bitne informacije u vezi s izvršavanjem tog naloga;
- 2) što je pre moguće klijentu dostavlja na trajnom nosaču podataka obaveštenje kojim se potvrđuje izvršenje naloga, a najkasnije prvog radnog dana od izvršenja ili ako Društvo prima potvrdu od treće strane, najkasnije prvog radnog dana od prijema potvrde od treće strane.

Stav 1. tačka 2) ovog člana ne primenjuje se u slučaju da potvrda sadrži iste informacije kao i potvrda koju klijentu bez odlaganja dostavlja neko drugo lice.

Stav 1. tač. 1) i 2) ovog člana ne primenjuju se u slučaju kada se nalozi izvršeni za račun klijenata odnose na obveznice kojima se finansiraju ugovori o hipotekarnim kreditima s navedenim klijentima, a u tom se slučaju izveštaj o transakciji dostavlja istovremeno s uslovima hipotekarnog kredita, ali najkasnije mesec dana od izvršenja naloga.

Uz poštovanje zahteva iz stava 1. ovog člana Društvo klijentu na zahtev dostavlja informacije o statusu njegovog naloga.

U slučaju naloga klijenta koji se odnose na udele ili akcije u subjektu za zajednička ulaganja, a koji se izvršavaju povremeno, Društva preduzima mere iz stava 1. tačka 2) ovog člana ili klijentu dostavlja najmanje jedanput u šest meseci informacije navedene u članu 70. ovih Pravila u vezi s navedenim transakcijama.

Član 63.

Obaveštenje iz člana 62. stava 1. tačke (2) ovih Pravila, po pravilu, sadrži sledeće informacije:

- 1) poslovno ime i sedište Društva;

- 2) ime i prezime/poslovno ime ili drugu oznaku klijenta;
- 3) dan, vreme i mesto trgovanja;
- 4) identifikacionu oznaku finansijskog instrumenta;
- 5) količinu finansijskih instrumenata;
- 6) pojedinačnu i ukupnu cenu i oznaku valute u kojoj je izražena cena i kurs koji je korišćen ako transakcija uključuje konverziju valute;
- 7) kupovnu, odnosno prodajnu oznaku;
- 8) prirodu naloga, ukoliko se ne radi o kupovnom ili prodajnom nalogu;
- 9) vrstu naloga;
- 10) ukupni iznos obračunatih provizija i naknada i ako klijent to zahteva, razlaganje po stavkama koja, zavisno od slučaja, uključuje iznos svakog njihovog povećanja ili smanjenja vrednosti kada je Društvo izvršilo transakciju pri trgovanju za sopstveni račun, a Društvo ima obavezu najpovoljnijeg izvršenja prema klijentu;
- 11) obaveze klijenta u vezi sa izmirenjem transakcije, uključujući i vremenski rok za plaćanje ili isporuku, kao i odgovarajuće podatke o računu, ako klijent nije prethodno obavešten o tim pojedinostima i odgovornostima;
- 12) obaveštenje o drugoj ugovornoj strani u transakciji, ukoliko je ta druga ugovorna strana samo Društvo ili drugo lice povezano sa Društvom ili drugi klijent investicionog društva, osim ako je nalog izvršen u sistemu trgovanja koji omogućava anonimno trgovanje.

Kada Društvo informacije iz stava 1. ovog člana pruža putem standardnih oznaka, ono je dužno da u potvrdi pojasni značenje tih oznaka.

2. Izveštaji o finansijskim instrumentima ili sredstvima klijenata

Član 64.

Društvo je dužno da svakom pojedinačnom klijentu za kojeg drže finansijske instrumente ili novčana sredstva dostavlja najmanje na kvartalnoj osnovi izveštaje na trajnom nosaču podataka o navedenim finansijskim instrumentima ili novčanim sredstvima, osim ako je taj izveštaj dostavljen u nekom drugom periodičnom izveštaju. Društva taj izveštaj dostavljaju češće na zahtev klijenta po komercijalnoj ceni.

Izveštaj o imovini klijenta sadrži:

- 1) pojedinosti o svim finansijskim instrumentima ili novčanim sredstvima koje Društvo drži za klijenta, na kraju perioda na koji se izveštaj odnosi;
- 2) način korišćenja, odnosno raspolaganja finansijskim instrumentima i novčanim sredstvima u toku izveštajnog perioda;
- 3) koristi, odnosno prinose na osnovu takvog korišćenja, odnosno raspolaganja;
- 4) jasno navođenje imovine ili novčanih sredstava koji podležu odredbama Zakona i drugih relevantnih propisa i onih koji tome ne podležu, na primer onih koji podležu ugovoru o kolateralu s prenosom prava vlasništva;

- 5) jasno navođenje imovine na koju utiču određene karakteristike njenog statusa vlasništva, na primer pravo zaloge;
- 6) tržišnu vrednost finansijskih instrumenta uključenih u izveštaj ili, kada tržišna vrednost nije dostupna, njihovu procenjenu vrednost uz jasno navođenje činjenice da nedostatak tržišne cene verovatno upućuje na nedostatak likvidnosti. Ocenu procenjene vrednosti Društvo mora sprovesti u okviru svojih mogućnosti.

Periodični izveštaj o imovini klijenta ne dostavlja se kad Društvo svojim klijentima osigurava pristup elektronskom sistemu koji se smatra trajnim nosačem podataka i u kojem klijent može jednostavno pristupiti ažuriranim izveštajima o finansijskim instrumentima ili novčanim sredstvima klijenta, a kad Društvo ima dokaz da je klijent najmanje jedanput tokom relevantnog tromesečja pristupio tom izveštaju.

XIV DRUGA PITANJA OD ZNAČAJA ZA RAD DRUŠTVA

1. Upravljanje rizicima

Član 65.

Pod rizicima kojima je Društvo izloženo podrazumeva se verovatnoća nastanka negativnih efekata na poslovni i finansijski rezultat i položaj Društva.

Društvo u svom poslovanju može biti naročito izloženo tržišnom riziku, kreditnom riziku, riziku likvidnosti, operativnom riziku, riziku izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica.

Društvo identifikuje, procenjuje i meri rizike kojima je izloženo u svom poslovanju i upravlja tim rizicima u procedurama koje propisuje posebnim internim aktom, u skladu sa Zakonom i drugim propisima, standardima i pravilima struke.

Član 66.

Društvo uspostavlja, primenjuje i redovno ažurira sisteme upravljanja rizicima srazmerno vrsti, obimu i složenosti poslovanja Društva.

Sistemi iz stava 1. ovog člana uključuju:

- 1) strategije, politike, procedure i mere upravljanja rizicima;
- 2) organizacionu šemu sa definisanim ovlašćenjima i odgovornostima za upravljanje rizicima;
- 3) proces upravljanja rizicima;
- 4) efikasan sistem unutrašnjih kontrola.

Društvo prati i ocenjuje podobnost, sveobuhvatnost i efikasnost usvojenih strategija, politika i postupaka upravljanja rizicima, kao i primerenost i efikasnost predviđenih mera u svrhu otklanjanja mogućih nedostataka u strategijama, politikama i postupcima upravljanja rizicima, uključujući i propuste relevantnih lica.

Funkciju upravljanja rizicima Društvo može da obavlja uz druge poslove, s obzirom na vrstu, obim i složenost poslovanja Društva.

Mere za utvrđivanje i upravljanje rizicima Društva

Član 67.

Društvo propisuje, organizuje i primenjuje mere za upravljanje rizicima koje će omogućiti sveobuhvatno i preventivno identifikovanje rizika, merenje intenziteta i procene rizika koji mogu direktno ili indirektno da naruše sposobnost Društva u sprovođenju poslovne strategije i poslovnih ciljeva Društva, kao i nadzor i kontrolu istih i izveštavanje.

Društvo upravlja rizicima na način kojim obezbeđuje održavanje stepena izloženosti rizicima na nivou koji neće ugroziti imovinu i poslovanje Društva, odnosno koji će obezbediti zaštitu interesa Društva, klijenata i trećih lica.

Pri uspostavljanju mera i postupaka za utvrđivanje i upravljanje rizicima Društvo uzima u obzir vrstu, obim i složenost poslova koje obavlja, poslovne ciljeve i strategiju poslovanja, utvrđenu sposobnost preuzimanja rizika, izbor ulaganja u rizične finansijske instrumente kao i diversifikaciju ulaganja u iste.

2. Provizije Društva i druge naknade

Član 68.

Provizije Društva i druge naknade propisane su Pravilnikom o tarifi Društva i utvrđuju se do maksimalnog iznosa provizija odnosno naknada za obavljanje investicionih usluga i aktivnosti odnosno dodatnih usluga.

Visina brokerske provizije ili druge naknade koju klijent plaća Društvu utvrđuje se ugovorom sa klijentom ili, na osnovu sporazuma sa klijentom u nalogu odnosno potvrdi o prijemu naloga.

Društvo je dužno da Pravilnik iz stava 1. ovog člana, pre početka primene, dostavi Komisiji za hartije od vrednosti, istakne u poslovnim prostorijama u kojima radi sa klijentima, i objavi na svojoj internet stranici.

3. Vođenje i upravljanje evidencijom

Član 69.

Društvo vodi evidencije o svim uslugama, aktivnostima i transakcijama koje je izvršilo, na način koji omogućava Komisiji za hartije od vrednosti da izvrši nadzor, proveri da li Društvo ispunjava sve svoje propisane obaveze i sprovodi mere predviđene Zakonom.

Evidencija iz prethodnog stava se čuva na mediju koji omogućuje skladištenje informacija, i dostupna je Komisiji za hartije od vrednosti za buduće korišćenje u obliku i na način predviđen podzakonskim aktima Komisije za hartije od vrednosti.

Društvo je dužno da, u skladu sa podzakonskim aktima Komisije za hartije od vrednosti, vodi:

- 1) evidencije o klijentima, pruženim uslugama i naplaćenim naknadama/ troškovima;
- 2) evidencije o zaključenim ugovorima sa klijentima;
- 3) evidenciju o tome koje je informacije pružilo klijentima ili potencijalnim klijentima u formi evidencije, zapisnika ili na drugi način, iz koje se tačno može utvrditi vreme i obim informacija koje su pružene klijentu ili potencijalnom klijentu u skladu sa Zakonom;

- 4) knjigu naloga, u elektronskom obliku, u koju se, odmah po prijemu, upisuju nalozi, uključujući i naloge koji se prenose na izvršenje drugom investicionom društvu, izmene i opozivi naloga;
- 5) evidenciju o transakcijama i obradi naloga.

Društvo je dužno da evidencije o klijentima, pruženim uslugama i naplaćenim naknadama ili troškovima, čuva najmanje sedam godina na taj način da podaci ovih evidencija po zahtevu Komisije za hartije od vrednosti budu dostupni čitljivi i po hronološkom redosledu.

Član 70.

Društvo uspostavlja, sprovodi i održava efikasnu politiku snimanja telefonskih razgovora i elektronskih komunikacija utvrđenu u pisanom obliku i primerenu veličini i organizaciji Društva, obimu i složenosti poslovanja.

Društvo obezbeđuje da organ uprave ima efikasan nadzor i kontrolu nad politikama i postupcima povezanim s snimanjem telefonskih razgovora i elektronskih komunikacija Društva.

Društva vodi i periodično ažurira evidenciju lica koja imaju uređaje Društva ili uređaje u privatnom vlasništvu čiju je upotrebu Društvo odobrilo.

Društva obezbeđuje obrazovanje i osposobljavanje zaposlenih u pogledu postupaka kojima se uređuju vođenje evidencije komunikacija Društva.

Pre nego što novim i postojećim klijentima pruže investicione usluge i aktivnosti koje se odnose na prijem, prenos i izvršavanje naloga, Društvo klijenta izveštava o sledećem:

- 1) razgovori i komunikacije se snimaju; i
- 2) primer zapisa tih razgovora s klijentom i komunikacija s klijentom biće dostupan na zahtev u periodu od pet godina, a na zahtev Komisije za hartije od vrednosti u periodu od sedam godina.

Izveštavanje klijenata se vriši na istom jeziku odnosno jezicima koji se upotrebljavaju za pružanje investicionih usluga klijentima.

Društvo je dužno da na trajnom nosaču podataka beleži sve relevantne informacije koje se odnose na razgovore sa klijentom u četiri oka. Zabeležene informacije uključuju najmanje sledeće:

- 1) datum i vreme sastanaka;
- 2) mesto održavanja sastanaka;
- 3) identitet učesnika sastanaka;
- 4) inicijator sastanaka; i
- 5) relevantne informacije o nalogu klijenta uključujući cenu, obim, vrstu naloga i kada se prenosi ili izvršava.

Zapisi se čuvaju na trajnom nosaču podataka, čime se omogućava njihovo ponovno preslušavanje ili umnožavanje, te se moraju čuvati u formatu kojim se onemogućava izmena ili brisanje izvornog zapisa. Zapisi se čuvaju na mediju na način da su odmah dostupni klijentima na zahtev.

Društvo obezbeđuju kvalitet, tačnost i potpunost zapisa svih telefonskih razgovora i elektronskih komunikacija.

XV PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 71.

Sve sporove koji nastanu u svezi s primenom ovih Pravila i na osnovu njih zaključenih ugovora, klijent i Društvo će nastojati da reše mirnim putem, a ukoliko do sporazuma ne dođe, ugovara se nadležnost stvarno nadležnog suda u Beogradu.

Član 72.

Sastavni deo ovih Pravila čine Politika izvršavanja naloga brokersko-dilerskog društva „Dunav Stockbroker“ a.d. Beograd i Pravilnik o sprečavanju sukoba interesa brokersko-dilerskog društva „Dunav Stockbroker“ a.d. Beograd.

Primena etičkih i ekoloških principa u poslovanju Društva

Član 73.

Društvo će se u svom poslovanju pridržavati etičkih principa i ekoloških normi.

Izmena i/ili dopuna Pravila

Član 74.

Odluku o izmeni, odnosno dopuni Pravila, na način i po postupku koji su utvrđeni za njihovo donošenje donosi nadležni organ Društva.

Član 75.

Društvo je dužno da sve izmene, odnosno dopune ovih Pravila, dostavi Komisiji za hartije od vrednosti na prethodnu saglasnost.

Stupanje na snagu

Član 76.

Ova Pravila stupaju na snagu danom usvajanja, objavljuju se narednog dana od dana dobijanja saglasnosti Komisije za hartije od vrednosti, a primenjuju se osmog dana od dana objavljivanja.

Nakon početka primene ovih Pravila Društvo će sa klijentima sa kojima je već uspostavljene poslovni odnos zaključiti nove ugovore pre nastavka dalje saradnje sa klijentom.

Član 77.

Danom početka primene ovih Pravila, prestaju da važe Pravila poslovanja Brokersko - dilerskog društva „Dunav Stockbroker“ a.d. Beograd od 26.06.2012. godine.

Samostalni članovi izmena i dopuna Pravila i procedura poslovanja

168/D od 14.11.2025. godine

Član 3.

Ove izmene i dopune Pravila i procedura poslovanja stupaju na snagu po dobijanju Komisije za hartije od vrednosti, objavljuju se na internet stranici Društva odmah nakon dobijanja te saglasnosti a primenjuju osmog dana od dana objavljivanja.

Ovaj prečišćen tekst Pravila i procedura poslovanja sadrži:

Pravila i procedure poslovanja 10 broj 118/D od 28.12.2022. godine, sa izmenama i dopunama:

- 168/D od 14.11.2025. godine